

ISSN

0463-6309

Sietai

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1980

4

liepa
rugpjūtis

T U R I N Y S

S. G.	Gėlių paslaptis	4
Tyrų Duktė	Rugiagėlės (eil.)	5
B. M.	Vedybinis bendravimas krikščioniškoj šviesoje	6
Br. Šimkienė	Moterų rūpesčiai	7
K. Vidžiūnienė	Linksmas nuotykis	11
V. Vaitkevičienė	Plėšriojo aro akys	14
● Knygos	Pr. Naujokaitis —	
	Nauja knygelė lietuvių vaikams	21
	A. Balaišaitienė —	
	Paskutinioji diena gimnazijoje	22
● Moterys pasaulyje		24
● Sveikata	J. Prunskis — Chemikalų paliestas maistas	25
	A. Vaisiūnienė —	
	Viena iš seniausių medicinos mokyklų Tibete	26
● Šeiminių kampelis	Veda L. Murauskienė	26
	J. Valiūnas — Padėtis be išeities	30
● Atsiųsta paminėti		31

I L I U S T R A C I J O S

D. Bertašiūnaitė	Natiurmortas	4
M. Tūbelytė	Gėlės	5
S. Valiuvienė	Seima	6
P. Domšaitis	Kritus ir kananietė	8
V. Stančikaitė	Vaisiai	8
D. Kolbaitė	Natiurmortas	10
M. B. Stankūnienė	Moters darbai	12
M. B. Stankūnienė	Moters darbai	12
M. B. Stankūnienė	Moters darbai	13
R. Žiūraitienė	Gatvė	15
V. Ignas	Pajacai	17
N. Meškauskaitė	Pavasaris	23
A. Biliūnienė	Vaza	27
J. Adamonis	Puodynės	28
D. Eidukaitė	Indai	29

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1980 m. Nr. 4 (136)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — liuanistė, **Z. DIDŽBALIENĖ** — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, **L. MURAUSKIENĖ** — skyriaus vedėja

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė “Tėviškės žiburių” spaustuve, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams \$8.00, garbės prenumerata — \$12.00.

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1980. No. 4 (136)

Printed by “Lights of Homeland” in Mississauga, Ont.

moteris

1980

4 (136)

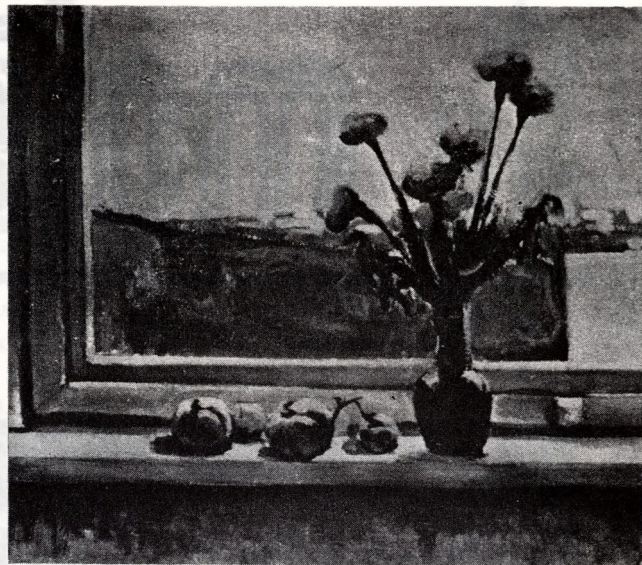
VASAROS SKANUMYNAI

AVIETĖS

S. G.

Gražus Aukščiausiojo tvarinys žemėje yra gėlės. Jos puošia mūsų namus, darželius, gatvių skverus ir parkus. Pasirodo, kad amerikiečiai mėgsta gėles, nes jas perka, sodina ir augina ne tik vyresnio amžiaus žmonės, bet ir jaunesnieji. O prisiminkime, kaip seniau Lietuvoje būdavo. Jau nuo žilos senovės lietuvės mėgo gėles. Mergaitės jas laistydavo, ravėdavo ir apie gėles svajodavo. Todėl ir liaudies dainose jos buvo apdainuotos, ir daugelio gėlių gražiausi vardai liko įamžinti mūsų tautosakoje. Žinoma, daugiausia buvo apdainuota rūta, nes ši mūsų tautinė gėlė simbolizavo mergaitės jaunystę. Kalbėti dabar apie lietuvių darželius nėra prasmės, nes ten viskas yra pasikeitę. Nyksta gražiausi Lietuvos kaimai ir vienkiemiai, haigia griūti senovės ūkininkų sodybos, o drauge ir gražiausi lietuvių darželiai. O juk dar nepriklausomais laikais daugelio mergaičių darželiai buvo didžiausias pasididžiavimas. Tokios mergaitės buvo žinomos net keliose parapijose.

JAV-se labai daug dėmesio gėlėms skiria spauda ne tik reklamuodama, kur galima gauti nuspirti gėlių vestuvėms, gimimo dieni ar vardinėms bei laidotuvėms. Net jau yra nustatyta, kokias gėles reikia pirkti Kalėdoms ar Velykoms. Kadangi žmonės gėles perka, tai leidyklos išleidžia tūkstančius dolerių gražiausioms gėlių knygoms bei žurnalams. Knygų parduotuvėse negali praeiti pro gėlių skyrių, nes kiekvieno akį patraukia gražiausias spalvų įvairumas. Tos knygos dažniausiai yra brangios, nes kietais viršeliais, gero popieriaus

D. BERTAŠIŪNAITĖ

NATIURMORTAS

ir kt. Tačiau žmonės tas knygas bei žurnalus perka. Net ir kai kurie dienraščiai turi savo skyrių, kaip pvz. "Chicago Tribune". Čia gėlininkas dažnai pasirenka vieną gėlę ir aprašo, kaip ją reikia auginti, kaip persodinti, kiek reikia trąšų, vandens, saulės ir t.t. Gaila, kad mūsų spaudoje tokių pasiskaitymų bei patarimų beveik neturime.

Gėlių auginimas yra labai naudingas vyresnio amžiaus žmonėms. Amerikiečiai gydytojai dažnai pataria pensininkams turėti namuose gėlių, nes nereikės liūdėti vienišumu bei lasvalaikio pralaidimu. Žinoma, yra ir daugiau įvairių patarimų senesniems. Mūsų spaudoje dažniausiai yra rašoma apie maistą, mitybą, sveikatą, kaip išsisaugoti ligų ir kaip sulaukti 100 metų, bet beveik neličiamos vienišo seno žmogaus kitos gyvenimo apraiškos. Amerikiečių spaudoje galima rasti įvairių patarimų. Jie dažnai rašo, kad gėles auginti, ypač viduje, yra daug lengviau, negu auksines žuvelas inde ar paukščiuką narvelyje. O gėlių išlaikymas, palyginti su šunų ar kačių, yra daug pigesnis. Kartais rašoma, nors gėlė irgi yra gyva, nes ji auga, maitinasi, kvėpuoja, bet ji turi ir savo paslaptis, nes dažniausiai neaugo ir nežydės taip, kaip augintojas norėtų.

Jau keliolika metų, kai JAV-se labai padidėjo gėlių prekyba. Mat, įvairūs žurnalai pradėjo siūlyti jauniems žmonėms, kaip galima išdekoruoti savo butus tik su gėlėmis. Nuotraukose (žinoma, spalvotose) reklamuojami kambariai, kuriuose yra tik kilimas su priegalvėliais, staliukas ir lempa, o viskas apstatyta su gėlėmis. Atrodo tikrai labai gra-

žiai, beveik kaip rojuje, bet tai reikalauja labai daug darbo. Gėlės yra ne tik pastatomos, bet ir pakabinamos palubėse bei prie langų. Tos pakabinamos gėlės, jei prie namų lauke, tai lengviau, bet jeigu viduj — sunkiau palieti. Todėl jų labai daug ir nudžiūsta. O čia jau nauda krautuvininkui, nes nudžiūvusios gėlės palubėj nelaikysi. Tad nori ar nenori, bet turi eiti ir pirkti kitą.

Dažnai yra patariama, kad daug gėlių nereikia auginti, nes vyresnio amžiaus asmeniui bus sunku jas visas prižiūrėti. Be to, siūloma, kad gėlės turėtų būti paprastos, o ne brangios orchidėjos ar kitos. Tai bus tik pinigų išmetimas, nes tokią P. Amerikos gėlę gali auginti tik agronomas-gėlininkas. Taip pat sakoma, kad nereikia gėlių laikyti miegamuosiuose, nes jos irgi kvėpuoja. Visi gėlių žinovai pataria turėti namuose kelias (žydinčias ar ne) rūpestingai prižiūrimas gėles. Gėlė turi puošti kiekvieną butą, kaip meniškas paveikslas, graži vaza ar kt. Tada gėlės suteiks pasigėrėjimą, malonumą ir net džiaugsmą, o tai yra labai svarbu vyresnio amžiaus žmonėms, kurie dažnai rūpinasi, kaip reikės praleisti laiką, kai jau išeis į poilsį.

M. TUBELYTĖ

GĖLĖS

Tyrų Duktė

RUGIAGĖLĖS

*Kai saulutė
patekėjo,
tai pražydo gėlės —*

*Sumirgėjo
žalioj pievoj
melsvos rugiagėlės.*

*— Kam pražydo
susiūbavo
tiek melsvų žiedelių?*

*Čiauška, klausia
dukružėlės
savo sengalvėlių.*

*— Jau, dukružės,
šieno pjauti
rengias bernužėliai,*

*tai Dievulis
puošia pievas,
ir klesta žiedeliai. —*

*Ir dukrelės —
mergužėlės žiūri,
šnekučiuoja.*

*Klausos, toli
bernužėliai
pievoj sudainuoja . . .*

*Ir . . . supranta,
kam čia pievoj
tiek melsvų žiedelių . . .*

*Kiek mergelių
grėbėjėlių,
tiek ir vainikėlių . . .*

VEDYBINIS BENDRAVIMAS KRIKŠČIONIŠKOJ

ŠVIESOJ

B. M.

Tvirtas prisirišimas prie lietuviškos šeimos ir tėvų žemės yra mūsų lietuvių tautos kultūrinis ir tautinis gilios senovės pažymys.

Žmogaus kilnumas turi prasmę tik tada, kada jis yra savos tautos šeimos narys. Mūsų lietuvių šeimos sąvoka gana skirtinga nuo kanadiško ar amerikoniško gyvenimo supratimo, nes ji nestatoma ant asmeniškų išskaičiavimų be jokio rimto išipareigojimo dalyvauti šeimos gyvenime.

Etninės grupės tvarkosi pagal savo tautos papročius. Laikymasis savo tautybės yra didelė vertybė.

Matome, kad jau daug yra sunkumų su čia gimusiu jaunimu. Susiduriama su rimtomis problemomis, kurias dažnai iššaukia patys tėvai su savo per dideliais reikalavimais, nesuprasdami savo vaikų nusistatymo. Nieko negalima laimėti piktumu, tik nuoširdumu ir gerumu daug galima pasiekti vaikų ir savo tautos gerovei.

Pirmiausia reikia ugdyti vaikuose dvasines vertybes, iš kurių išplauks ir tautinės vertybės. Kitas elementas, kuris šiame krašte reiškiasi, tai vedimasis be jokio rimto apgalvojimo. Vesti nėra taip jau eilinis dalykas, kaip kad dauguma jaunimo mano. Juk žmonės neseka instinktu, kaip kad neprotingieji sutvėrimai daro. Du jauni žmonės siekia daug kilnesnio idealo.

Moterystei, kuri yra šventa ir nesugriaunama, turi ateiti pagalba iš tikėjimo; juk čia įvyksta dviejų asmenų atsidavimas vienas antram ir tai visam gyvenimui.

Krikščioniškos šeimos pagrindas yra harmoningas bendravimas tarp vedusios poros. Čia neturėtų būti jokios problemos, jei žmona ir vyras užtekčiai viens antrą suprastų. Dauguma vedusiųjų galvoja, kad, jei gyvena kartu, tai jau yra bendravimas, bet ne. Bendravimas turi būti spontaniškas be jokių sunkumų ar nemalonumų.

Bendravimo menas yra sunkus, ir tie, kurie jį turi, tai jų gyvenimas yra didelis pasisekimas. Suprasti asmenį, su kuriuo gyvenama ir kaip su juo apsieiti, pareikalauja rimtos studijos pažinti visus

asmens ypatumus, gerus ir blogus, jo polinkius, jo nusiteikimus ir pageidavimus. Bet kur ir kas moko tokio bendravimo moterystėje? Pats susitarimas dviejų asmenų bendram gyvenimui yra pirmoji mokykla.

Per daug autoritetingas ir drausmingas vyras pakenks bendravimui, taip lygiai pakenks užsispyrusi savo idėjose žmona.

Praktikoje pirmieji mokytojai yra tėvai. Jie auklėja vaikus gražiai sugyventi, kad nebūtų ginčų tarp brolių ir seserų, kad laiku grįžtų namo, kad pasisakytų savo problemas ir ramiai priimtų patarimus.

Daug šeimų sugriūva vien tik dėl to, kad neranda tinkamo būdo bendrauti, nemokėjimas pasidailinti mintimis, nuomonėmis. Ir čia prasideda nesusipratimai, nemalonumai, ginčai iki susikirtimo, kuris baigiasi nesugyvenimu, blogiausiu atveju, skrybomis.

Bendravimas pareikalauja pasiaukojimo, nuolaidumo, ištvermingumo, atsidavimo, atidos, supratimo, žodžiu, visiško pasitikėjimo vienas antru. Ta problema sprendžiama nuo pat susižiedavimo. Pagrindė turi būti Dievo valia, kurios tikslas padaryti vedusius žmogiškosios laimės ir vispusiškos meilės centru.

S. VALIUVIENE

SEIMA

MOTERŲ RŪPESČIAI

BR. ŠIMKIENĖ

Moterims rūpesčių, darbų ir pareigų netrūksta. Kaip žinome, šiais laikais daugelis moterų yra dirbančios. Gal niekad anksčiau moterys nebuvo taip įsipareigojusios ar ipareigtos visokiuose visuomeninio, ekonominio ir politinio gyvenimo aspektuose, kaip paskutiniaisiais laikais. Amerikietės, išsikovojusios teisę mokytis ir balsuoti, dar tebekovoja už kitas lygias teises — ERA, kovoja prieš ir už vaikų vežiojimą į tolimas mokyklas ir t.t. Lietuvos daug dirba organizacijose, renka aukas savo žmonių šelpimui, rašo laiškus vyriausybės nariams savo tautiečių ir tėvynės reikalais, vežioja vaikus į lituanistines mokyklas, į stovyklas ir t.t. Nežiūrint tai, moterys neužmiršta ir negali užmiršti bei apaleisti ir savo namų, savo šeimų ir asmeninių reikalų, nes yra moterys. Todėl norime gyventi patogiai įrengtuose, išpuoštuose ir prižiūřetuose namuose, gražiai ir madingai apsirengti, nueiti į svečius ir pasikviesti svečių į savo namus. Mados ir vaišės moteris visuomet ir visais laikais domino, gal tik nebūtinai visas, nes visur yra išimčių.

Gloria Vanderbilt savo knygoje "Women to women" rašo apie namų dekoravimą, darbą, talentus, madas ir taip pat apie vaišes — pobūvius, kuriuos ji pati ruošė ar kitur dalyvavo. Autorė yra kilusi iš tos garsios olandų kilmės ateivių — Vanderbilt. Ekonomiška ji buvo aprūpinta nuo pat mažens ir galėjo gyventi prabangiškai ir be rūpesčių, bet mokėsi, nes norėjo įsigyti profesiją. Ji išsipasakoja, kaip ji save atrado, išvystė jai pačiai nežinomos talentus ir todėl pataria, kad ir kitos moterys, ypač nedarbančios, turėtų savo gabumus patikrinti, nes be šeiminingavimo šiais laikais moterims naudinga ir reikalinga turėti kokią profesiją arba bent koki kitą užsiėmimą — hobby. Kartais, kai šeiminingę kas netikėtai paklausia — ką ji dirba, būna keistokas atsakymas — nieko. Vadinasi, jeigu nieko kita be šeiminingavimo nedarai, nieko pastovesnio nesukuri, tai reiškia nieko, nes nėra kas parodyti ar pasakyti. Rodos, lietuvėms kūrybingumo, išradingumo netrūksta, ką liudija įvairios parodos — madų, papuošalų, audinių ir kt., neminint čia tikrų tapytojų ir dailaus žodžio kūrėjų.

Gloria dabar reiškiasi kaip tapytoja, rašytoja

ir drabužių projektuotoja. Rašydama apie madas, ji pastebi, kad anksčiau drabužis su žinomo madų kūrėjo etikete parodydavo pirkėjos ar devėtojos statusą, klasę visuomenėje, bet esą šiais laikais mažiau tai paisoma. Gal tuo teigimu tik norėta pasakyti, kad garsių madų kūrėjų drabužiai yra brangūs ir daugumai pirkėjų finansiškai neprieinami, o todėl dėl jų galvų nesukama. Autorė pataria praktiškumo sumetimais pirkti drabužius tinkančius ilgesniam dėvėjimui. Mat, dažnu madų keitimu prekybininkai ir madų kūrėjai moteris per daug išnaudoja savo biznio reikalams. Tai faktas. Bet, iš kitos pusės imant, visi madų kūrėjai ir pati Gloria, kiekvieną sezoną keisdami madas, savo džinsus ir kt., labai atkakliai garsina drabužius, išleidami į rinką su prisiūtomis savo etiketėmis. Ir, rodos, jos garsi pavardė jai padeda.

Vaišes ruošiamo, kai atsiranda kokia proga ar susidaro reikalas jas ruošti ir kai ateina tavo eilė. Nuo vaišių progos — tikslo, kas sudaro vaišių turinį, daug pareina vaišių pasisėkimas. Pati proga nusako, kaip tą pobūvį organizuoti, kokios apimties ir sudėties — patalpų, svečių ir patiekalų atžvilgiu. Kai yra aiški proga, tai kviečiant pasakoma ar parašoma kvietimuose. Daugiau oficialiais atvejais ir kada reikalinga žinoti žmonių skaičių, paprašoma pranešti lietuviškai arba šia plačiai priimta formule — R.S.V.P. (repondre s'il vous plait). Pakviestiesiems reikia žinoti iš anksto, kam kviečiami, kaip pasiruošti, rezervuoti laiką, kokią dovaną nunešti, ar jos nereikia. Bendrai, ką nors nunešti, bent gėlių ar saldumynų (vyrai neša butelius), kad ir einant į paprastas vaišes, pas mus priimta. Ir mūsų močiutės-ūkininkės veždavo sūrį, sviesto lėkštelę, koki pyragą, vaisių pintinę ar kitoki savo ūkio gaminį.

Svečiavimasis tai yra prasiskolinimas, užmezgimas ar išlaikymas draugystės ir, norint tą draugystę palaikyti, tenka tuo pačiu atsilyginti. Vaišės yra šeiminingų speciali dovana svečiams, parodymas savęs ir dalinimasis su viskuo — namais, maistu, paaukotu laiku, darbu. Todėl pakviestųjų pareiga ir paprastas mandagumas reikalauja vaišės priimti su nuoširdumu, dėkingumu ir prisidėti prie

PRANAS DOMŠAITIS

KRISTUS IR KANANIETĘ

Pranas Domšaitis, gimęs 1880 m. Prūsijoje ir miręs 1965 m. Pietų Afrikoje, yra plačiai žinomas dailininkas. Pasakutiniojo jo kūrybos paroda įvyko 1978 m. Havajuose, kurią surengė Honolulu universitetas. Lietuvių bendruomenės kultūrininkai renka lėšas, kad galėtų įsigyti šio mūsų iškilaus menininko kūrybos kolekciją.

jų pasisekimo, nes patys svečiai yra pobūvio pats svarbiausias elementas. Taip pat vaišių pasisekimui ir sumažinimui įtampas daug gali lemti iš anksto numatytas darbų ir reikalų planas. Kitaip sakant, gerai susiorganizuoti, kad kuo mažiau darbų liktų paskutinę dieną. Patariama net kai kuriuos patiekalus užšaldyti. Teko skaityti, kad ir Baltuose Rūmuose patiekalų užšaldymas praktikuojamas, nes ten šefai kartais turi skubiai paruošti kokį priėmimą. Be to, patariama vaišėms gaminti jau išbandytus patiekalus, nes tai bus greičiau ir tikriau.

Kaip jau yra įprasta, laukiant svečių stengiamės susitvarkyti, papuošti namus, sudaryti, kiek sąlygos leidžia, malonią ir jaukią aplinką, kad pakviestieji matytų ir pajustų, jog jie yra laukiami ir gerbiami. Gėlės vartojamos visokiais atvejais, jos ypač tinka ir namų papuošimui. Gėlės ir ypač jų įdomūs deriniai teikia aplinkai šviežio, spalvingo gyvumo ir pagaua akis jomis pasigrožėti. Anksčiau minėta autorė, kai ruošdavo pobūvius, tai net takus nusta-tydavusi žydinių gėlių vazonais. Mūsų tėviškėse Lietuvoje tam pačiam tikslui išravedavo ir nušluo-

davo takus, gėlių darželius ir išbarstydavo geltonu smėliu. Namo duris, vartus puošdavo berželiais, žiemą eglaitėmis, vainikais, kaip vestuvių, vardinių ar švenčių progomis. O kad viduje kvepėtų, pade-gindavo kadugių ar kitų kvepiančių žolelių.

Vaišės ruošiamos įvairaus pobūdžio — šeimy-ninės, švenčių ar bet kuriuo pretekstu ir iškilmin-gos ar formalios. Taigi ir pasiruošimas būna skir-tingas, atsižvelgiant į progos svarbumą. Laikoma, kad pats gražiausias visur ir visuomet priimtas vai-šinimo būdas, kada svečiai sodinami prie gražiai paruošto stalo ir valgiai yra patiekiami. Tuo būdu ruošiant vaišes, svečių skaičius būna ribotas. Kar-tą Eva Gabor (Holyvudo garsenybė) buvo paklausta, kiek kviesti žmonių į pokylius . . . Atsakė — tiek, kiek galiu susodinti prie savo stalo. Negi pasikvie-tus paliksi kur stovinčius. Taip esą pas mus ne-priimta.

Kitas vaišinimo būdas, kad visų svečių nėra galimybės susodinti prie stalo, tai ruošiamas stovi-niuojančių svečių pobūvis. Tuo atveju maistas ir visa kita, kas reikalinga prie valgio sudedama ant

stalo ir paruošiama taip vad. bufetas, o mieli svečiai toliau tesižino patys. Bufetinio stiliaus vaišės teikia daugiau laisvės svečiams ir kiek mažiau įtampos šeiminiškams.

Visų šeiminių svajonė yra turėti geruosius indus, įrankius ir kitus stalo reikmenis reprezentacijai. Kaip žinome, šiame krašte tokiais laikomi yra sidabriniai įrankiai, porceleniniai indai, krištoliniai stiklai ir pan. Tai prabangiški daiktai, bet tokių kiekviena jaunamartė nori gauti dovanų savo kraičiui papildyti. Ir kas tų puošnių daiktų turi, tai reikia juos ir vartoti, nes nedera jų laikyti po stiklu tik parodai. Vanderbilt nuomonė — vartok, ką turi geresnio ir gražesnio, jei nori svečius pagerbti. Pagaliau tam tikslui tie daiktai ir įsigijami. Žinoma, yra ir kitokių nuomonių, ypač dabar sidabru labai pabrangus. Nežiūrint kokios rūšies stalo reikmenis vartosime, svarbu betgi ruošiant stalą juos išdėstyti tvarkingai, lygiai, vienodai, prisiliekant pas mus priimtų papročių ar taisyklių. Tvarkingai paruoštas ir papuoštas stalas teikia malonų vaizdą ir valgytojus verčia elgtis ar išmokti elgtis kultūringai. Tai ypač taikytina kasdieniam šeimos stalui. Kaip visa kita, taip ir dailus valgymas suauga su žmogumi, kada tai jau iš mažens ir visuomet praktikuojama.

Staltiesės ir servetėlės vartojamos paprasto ir labai puošnaus audimo, nėrimo ir rankų darbo, baltos ir spalvotos, suderinant su indais. Baltai padengtas stalas visuomet laikomas klasiška elegancija ir turbūt tai galioja ir šiais laikais. Kaip ir su kuo stalą dekoruoti, tai pravartu pagalvoti iš anksto, kad tiktų ruošiamai progai ir kad viskas derintųsi. Visuomet žavėtiną efektą teikia gėlės ir jos gausiai tam tikslui vatomos. Net sakoma, kad svečiai vaišinami gėlėmis. Kitos priemonės — žvakės (uždegamos vakare ar kai tamsu), meno kūrinėliai, rankdarbiai, vėliavėlės (kada tinka), vaisiai, vynuogės ir net kepiniai, kada įeina į meniu. G. Vanderbilt teigia, kad padengti ir dekoruoti stalą — tai nelyginant nutapyti paveikslą. Pavyzdžiui, jeigu pavartosime mūsų lietuvišką staltiesę ir servetėles, papuošimui — juostą ar kitą rankdarbį ir kokią tinkamą medinį kūrinėlį, pridėsime mūsų gėlių derinį — geltonų lelijų, tulpių, ramunių ar kitokių, gausime paveikslą — stalą, paruoštą su lietuvišku atspalviu. Stalo nebereiks ar nebus galima papuošti, jeigu apkrausime valgiais, kad net neliks vietos stiklui padėti, tarytum pagrindinis pobūvio tikslas būtų tik valgymas. Amy Vanderbilt nuomone, net dėkoti nedera už skanius patiekalus, kad neparodytum, jog atėjai tik prisivalgyti. Vėlesniais laikais vaišių iškilmingumas pareiškiamas ne patiekalų gausumu (seniau — 10-12), kiek jų kokybe, menišku jų paruošimu ir dailiu patiekimu —

servavimu. Iškilmingose vaišėse patiekalai ant stalo iš viso nededami, nebent duona, sviestas, o duotis apnešiojama (pradedant nuo garbės asmens), arba paprasteniais atvejais paleidžiama per rankas, o paskui duotis padedama ant pagelbinio staliuko, ar nunešama į virtuvę. Viešnia, sėdinti iš šeiminingo dešinės ir svečias iš šeiminingos dešinės, yra laikomi garbės svečiais.

Iki nustatyto laiko vaišių ruošos darbai turėtų būti baigti, kad svečiams renkantis nebūtų sušilusios šeiminingos bėgiojimo, prijuostės paliktos virtuvėje, o šeiminingai pasirengę sutikti svečius. Kad vaišės kultūringai praeitų, šeiminingų pareiga yra be kitko kontroliuoti stipriųjų gėrimų vartojimą ir taip pat per didelį triukšmą, kad kaimynų neišvaikytų. Nuvaišinti svečius geroje draugijoje nepriimta ir, be to, didelė moralinė atsakomybė, jeigu tokiems važiuojant į namus nepasisektų sugrįžti sveikiems.

* * *

LENGVI PATIEKALAI SVEČIAMS

Gal kam patiks svečių pavaišinimui sekantys nekomplikuoti patiekalai, kuriuos galima iš anksto sudėti ant stalo, kad šeiminingai valgymo metu nereikėtų bėgioti nuo stalo į virtuvę. Dalis tų receptų paimta iš G. Vanderbilt knygos, kiti iš kitur.

Šalti patiekalai priešpiečiams:

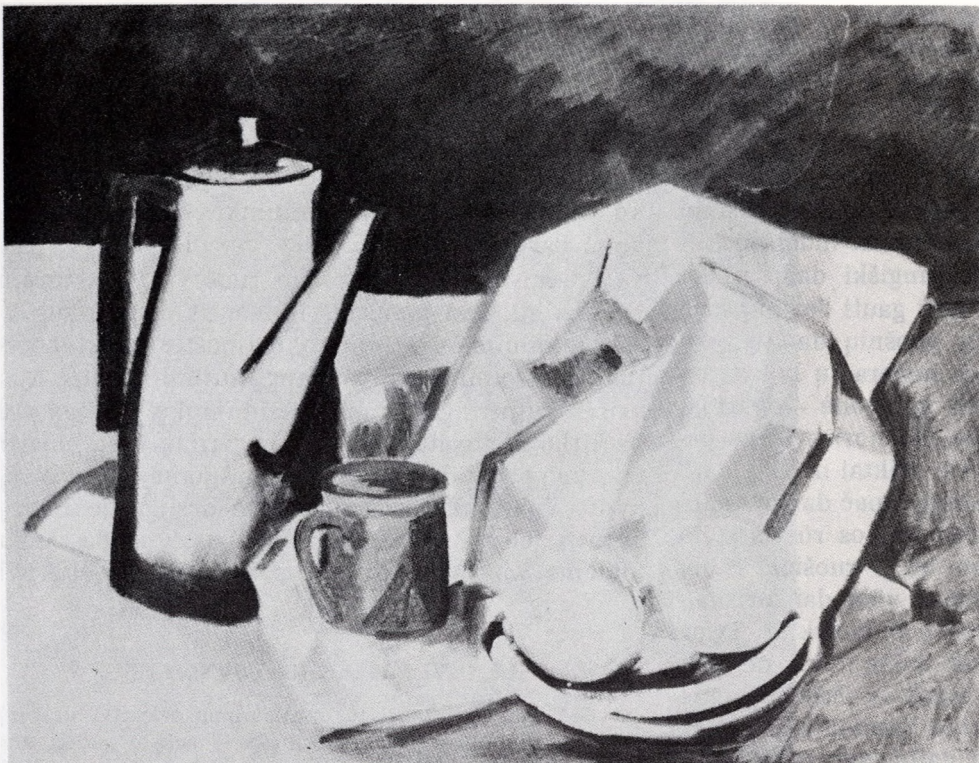
Virta lašiša (salmon),
Agurkų padažas,
Marinuotų morkų salotos,
Spinatų apkepas,
Pasukų saldusis.

Žuvį visą ar gabalus sudėti į gerai išteptą keptuvę ir užpilti mažu kiekiu vandens su jau pavirtais prieskoniais (morka, salieras, svogūnus, petrelės, keli pipirai, druska). Arba užpilti baltu vynu taip pat su prieskoniais. Kepti krosnyje 350°, laisvai uždėjus aliumininį lakštą, kad nesiektų žuvies. Palaistyti 2-3 kartus. Kepimo laikas priklaus-

V. STANČIKAITE-ABRAITIENĖ

VAISIAI

so nuo žuvies dydžio. Bendrai, kai žuvis lengvai šakute skirstoma — iškepusi. Puošti citrinos, agurkų riekutėmis, petrelėmis.

Agurkų padažas: nulupti 2-3 agurkus, pašalinti sėklas ir sutarkuoti. Pridėti pusę sutarkuoto svogūno, po truputį kapotų petrelių, krapų, druskos, citrinos žievelės, 1 šaukštą ar daugiau citrinos sunkos ir sumaišyti su rūgščia grietine ir majonezu. Tinka prie žuvų.

Marinuotos morkos: 3 ryšuliukai stambesnių morkų, 2 žali pipirai, 1½ pd. kapotų žalių svogūnų, 1 dėž. (8 unc.) pimentos, 1 pd. apple cider acto, 1½ pd. cukraus, ¼ pd. aliejaus ir kiek vandens (jei per rūgštu). Morkas rutuliukais ar kitaip supjaustyti ir tik pavirti, nesunkti ir atvėsinti. Sudėti žalius pipirus (be sėklų), pjaustytus ruoželiais, svogūnus, pimentos ir užpilti atšaldytu marinatu, kurį išvirti iš acto, cukraus, aliejaus ir vandens. Uždengus laikyti šaldytuve bent vieną parą; kartais atsargiai pamaišyti. Servuojant marinatą nupilti.

Spinatų apkepas: 2 pakeliai šaldytų špinatų ar atitinkamai šviežių, 1 pd. cottage cheese, ½ pd. sausos varškės, 6 žali kapotų svogūnai, 1-2 šaukštai citrinos sunkos, 4 kiaušiniai, 1 šķšt. miltų, 1-1½ pd. riebaus pieno, truputis krapų, druskos, pipirų. Apkepiui rėmus (shell) pagaminti iš 1½ pd. sijotų miltų, ½ pd. margarino, apie 5 šķšt. šalto pieno, truputis druskos ir pusiau iškepti. Spinatus išvirti, gerai išspausti vandenį ir susmulkinti. Sudėti kitus priedus. Visą masę sudėti į paruoštą formą ir pakepti karštoj krosnyj (400°) apie 15 min., sumažinti karštį ir toliau kepti iki visa masė bus iškepusi.

Pasukų saldusis: 2½ pd. pasukų, ½ pd. cukraus ar mažiau, 1 št. vanilijos, 2 pakeliai želatinos, ⅓ pd. citrinos sunkos, 1 pd. plakomos grietinės.

Į pasukas sudėti cukrų, vaniliją ir palikti, kad apšiltų. Želatiną išmirkyti citrinos sunkoj (pridėjus truputį vandens) ir ištirpdyti kaitinant dvigubam inde. Ištirpdytą že-

latiną sumaišyti su pasukomis ir palaikyti šaldytuve iki ims tirštėti. Tada įmaišyti stipriai išplaktą grietinę, sudėti į servuojamą indą ar išverčiamą formą ir laikyti šaldytuve. Šilti patiekalai vakarienei:

Puošti uogomis ar konservuotais vaisiais.

Kepta antis su apelsinų padažu,

Ryžiai kepti ar virti,

Varškėtis pyragas.

Daržovės — žalios pupelės ir morkos,

Salotos įvairios,

Antis maždaug 5 sv. turėtų iškepti per 3 v. prie 350°. Kepant antį patariama badyti, kad išbėgtų riebalai. Iškepus supjaustyti į 4-6 dalis. Riebalus nupilti ir vėl mėsą sudėti į tą pačią keptuvę, pasūdyti ir užpilti apelsinų sūka. Tinka koncent. apelsinų sūka, tik praskiesti dviem dalim vandens. Vėl mėsą pakepti apie 10 minučių. Prieš patiekiant į stalą, mėsą užpilti tuo pačiu padažu. Jei per skystas — pavirinti, įpilti kokio likerio (Grand Marnier — sekant šį receptą) apie 3 šķšt. Antis taip pat tinka patiekti ir su keptais obuoliais, kuriuos patogiau iškepti kartu su antimi. (Kaip žinome, antis turi daug riebalų, mažai mėsos. Sekant šį receptą, viena antis — 2 asmenims. Turėtų užtekti 4 asmenims.)

Varškėtis: sutrupinti apie 20 sausainių (graham) ir sumaišyti su ½ pd. margarino, pridėti 1 šķšt. cukraus ir truputį cinamono. Su ta mase iškloti atidaromos kepimo formos dugną ir šonus. Pakepti apie 6 min. sušildytoj krosnyj. Atvėsinti. 2 pakelius po 8 unc. grietininio sūrio (cream cheese) išsukti iki lygios masės, pridėdant 1 pd. cukraus, 2 kiaušinius ir 1 št. vanilijos. Sudėti paruoštą formą ir pakepti apie 20 min. Atvėsinti. Didesnę dėžutę (16 unc.) rūgščios grietinės sumaišyti su 1-2 šķšt. cukraus ir 1 št. vanilijos ir užpilti ant iškepto varškėčio, išlyginti, užbarstyti truputį cukraus su cinamonu ir vėl pakepti kelias minutes. Prieš servuojant, kelias valandas palaikyti šaldytuve.

LINKSMAS

NUOTYKIS

KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Šitą nutikimą užrašydama, daugiausia galvojau apie tas tolimas sielas, kurios gal vien iš svetimų laikraščių ar atvirukų tėra girdėję apie Las Vegas miestą ir kurių akyse, vos paminėjus šį lošimo sostinės vardą, neišvengiamai atsistoja nuodėmėse skęstą blizgančios salės su desperatiškai prie kortų stalų palinkusiomis vyrų figūromis, su kiekviename kampe stoviniuojančiomis pusnuogėmis, plunksnuotomis merginomis, ilgom priklijuotom blakstienom, putniom raudonom lūpom, pasiruošusiomis nutraukti nepatyrusį vargšą vaikiną slidžiais keliais. Juk čia pinigais nejučiomis netenka savo vertės, čia bet kokią savigarbą praradę tūkstančiai nelaimingųjų, įsikibę į kortas, plaukia aistrų nešami, užmiršę skolas, žmonas, vaikus ir uošves . . .

O kas negirdėjo apie greitąsias Las Vegas vestuves ir dar greitesnes skyrybas? Apie mažas, baltas koplytėles, kur už keliolika dolerių tave sutuoks — pagal norą — teisėjas, kunigas ar rabinas, su baltomis gėlėmis, vargonų muzika ir ant galvos beriamais ryžiais. Kur tavęs neklaus niekas nė vieno klausimo, tik pasakys kainą.

Vienoje iš tokių miniatiūriškų bažnytelių kadaise esu ir aš stovėjusi, susijaudinusi ir netikra, ar tai nėra vaidinimas. Ir kai vežė po ceremonijos limuzinas atgal į viešbutį vakarienei, suglumusi pilnomis ašarų akimis temačiau seno koplyčios savininko juodą fraką ir didžiulę orchidėją ant jo žmonos iškilmingos krūtinės. Niekas nedavė šioms vedyboms daug „šansų“, gal porą mėnesių iki atsipeikėjimo, bet taip pat juk niekas negali įžvelgti į kito žmogaus širdį, nes štai palengva darome planus sidabriniam jubiliejui, anot Anatolijaus, sidabrinei dienai.

Smagu buvo šį kartą su draugu pora atvažiuoti į šį nuodėmių miestą ir prisiminti anas nežinios kupinas, jau laiko miglose skęstančias valandas. Nuodėmės visgi padaromos visur, ne tik žibančiuose didmiesčio kasinuose.

Vikrus vyrukas krovė mūsų šventiškų rūbelių prikrautus lagaminus kelionei į kažkelintą aukštą

sename Jockey klube. Laukiau atsirėmusi į sieną, šalia nejauno sušilusio vyriškio, palinkusio prie telefono.

“Brangioji, nenoriu tavęs per daug jaudinti”, kalbėjo susijaudinęs, “bet mano automobilis sugedo, ir štai esu pakibęs dykumos viduryje, kur pagaliau mane pristatė į artimiausią kaimo garažą. Ne, nebijok, aš neperšalsiu . . . taip, čia yra aplūžęs viešbutėlis, aš bandysiu gauti kambarį. Nesirūpink, brangioji, aš tikrai esu visai saugus!” ir metė neramų žvilgsnį į lošimų salių triukšmą. “Labanakt, mano miela, taip, taip, aš tave labai myliu.” Pakabinusi ragelį ranka dar kurį laiką drebėjo, ir mačiau, kad ponutis vengė mano žvilgsnio, bet aš šypsojau. Kodėl būti teisėju?

Draugai buvo iš kito miesto, ir jiems viskas buvo įdomu. Kambariai pasirodė erdvūs, su dviem miegamaisiais ir maža virtuvėle, todėl siūliau po kelionės pailsėti, bet jie veržėsi į nuotykius ir gal netikėtą laimę žadantį vakarą. Kaip šventiški fejerverkai degė horizonte linksmybių miestas. Seniai nublukusios man buvo tos vilionės, bet atmosfera buvo šventiškai pakili, žmonės pasipuošę ir links-moki, rūpesčiai aiškiai buvo likę namie. Spindėjo auksiniai papuošalai, atsargiai dėjo kojas aukštuose batuose jau nuo tokių grožybių atpratusios rie-bokos ponios, naujais gėlėtais marškiniais, išspraus-ti į šventiškus kaklaraiščius, iškilmingai nešdami savo solidną povyzą, su cigarais dantyse stumdėsi užmiesčių smulkūs prekybininkai, vakarietiški ūki-ninkai, pensijon išėję karininkai. Iš karto galėjai pasakyti, kuris čia dažnai atvažiuoja, o kuris tik kartą gyvenime, išsiėmęs iš banko taupiai suspaus-tą centą. Japonų turistų grupė, tvarkingais juodais kostiumėliais ir su neišvengiamu foto aparatu ant krūtinės, pamaldžiai klausėsi vadovo aiškinimų.

Lošimo salėse trankiai skambėjo mašinos ir vertė sukti galvą garsiai riedą sidabriniai pinigai. Džiaugsmingas klyksmas palydėdavo ypatingai lai-mingą ranką. Užsimastę ir nejautrūs dalino kortas ant žalių stalų juodai uniformuoti dyleriai, skendo dūmuose susirūpinę veidai, viltingos šypsenos, gy-venimo aplenktų senučių nuleipę pečiai, kaubojų kepurės, jaunos ir nedrąsios poros.

— Ne miegot atvažiavome, eisime pasižiūrėti kokio spektaklio, juk negalim išvažiuoti nepamatę nė vienos garsios žvaigždės, ką pasakosime sugrįžę? laimingai juokėsi draugai.

Priėjome pasiteirauti. Draugužių veidai kiek ištįso.

— Penkiadešimt dolerių žmogui? Kodėl taip brangiai? Man gaila tiek išmesti, kad ir vieną sykį gyvenime, — nutarė praktiška moteriškė.

— Čia pati brangiausia vieta. Tiek už spektaklį su vakariene. Bus pigiau, jei imsime tik su gėrimu.

— Ar norėtum? — klausinėjo vyras.

— Ką gi, imkim. Užkasim ko prabėgomis.

Pastačius draugus į eilę prie teatro durų, net nusišypsojau, pamačiusi saviškio viltingą veidą.

— Gerai, eik ir tu pabandyti laimės, seniai be-turėjai progos, — juokiasi. — Aš pareisiu pati, juk tik per gatvę, ir eisiu į garų kambarius ir mau-dykles viešbučio rūsyje sveikatos taisyti. — Esu ten buvusi vasarą ir buvo labai smagu plūduriuoti prabangiai įrengtose romėniškose maudynėse, gu-lėti pirtyje ant medinių lentų arba užsidaryti indi-vidualioje garo statinėje.

— Tu tikrai nepyksi? — nebuvo tikras maniš-kis, žinodamas mano temperamentą, bet jau tol-damas žalių staliukų kryptimi.

Lėtai ėjau tarp skambančių mašinų, tarp vieni-šų laimės ieškotojų. Kaip toli atrodė realusis pa-saulis, kokia nesvarbi rytdiena! Blykčiojo šviesos, muzika kažkur gilumoje trankiai grojo rėksmingą modernišką šoki. Nerūpestinga atmosfera buvo užkrečianti. “Ne, aš neperšalsiu, aš tave myliu, brangioji,” prisiminė man tas nevaizdas, supra-kaitavęs vyrukas prie telefono, ir aš susikvatojau. Paslėpti kvailą juoką sustojau prie mašinos, bet į mane niekas nežiūrėjo. Ką daryčiau, jei išloščiau? Aukočiau spaudai? Pasidėčiau į banką? Pirkčiau suknelę?

“Kodėl gi ne? Argi aš kitokia? Ką aš čia noriu vaizduoti šventą?” pyktelėjau ir išsiėmiau dolerį, blizgantį, sidabrinį. Rankena ėjo lengvai, tarsi tik ir laukus būti patraukiamas. Bėgo skaičiai ir pradėjo lėtėti. “Bar” sustojo pirmas, “bar” sustojo antras, ir mano raumenys nejučiomis įsitempė. Trečiasis abejojo ir virpėjo kokią sekundę, paskui apsisprendęs irgi įkrito į rikiuotę. Visą mašiną sužibė raudonomis šviesomis ir pradėjo linksmi skambėti.

— Šimtas dolerių! — pasakė kimus balsas šalia. — Jūs laiminga! — šalia stovėjo senyva stora negrė. — Štai jums šypsosi laimė, o aš taip stengiausi, nes šiandien mano gimtadienis, o niekas net nepasveikino.

Sėmiausi ranka sidabrinį dolerį iš mašinos dubens į savo rankinuką ir man buvo kiek gėda.

— Aš jus sveikinu ir, jei galėčiau, nupirkčiau jums gėrimą, — teisinausi, nors jaučiau, kad skam-bėjau kvailokai. Senutei tačiau taip neatrodė. Ji kalbėjo be perstojo.

— Taip, gėrimas gal būtų dabar labai ne pro šalį, nes visai nuvargau bevaikščiodama.

— Argi jūs viena?

— Kas norės leisti laiką su senu žmogumi! Jūs nejuokaujat apie tą gėrimą?

— Jei šiandien tikrai jūsų gimtadienis . . .

MAGDALENA B. STANKŪNIENĖ

IS CIKLO “MOTERS DARBAI”

— Švenčiausia teisybė. Ir nė vieno žmogaus, kuriam aš rūpėčiau. Ar galime štai prisėsti čia prie baro? — rodė prie sienos išrikiuotas aukštas kėdės, retokai apsėstas.

Nežinodama, kaip mandagiai išsisukti, pajudėjo jau baro link. Moteriškė atrodė apšepusi ir netvarkinga.

— Iieškosiu čia kur darbo. Namie manęs niekas nenori, — skundėsi. — O, štai mano jaunesnė sesuo! — kreipėsi į šalia atsiradusią liekną, su didele juoda skrybėlę jauną juodukę, kuri neprasoma įsitaisė iš kitos mano pusės. Jaučiau stebintį bartenderio žvilgsnį.

— Aš noriu šitai moteriai nupirkti gėrimą, šiandien jos gimtadienis. Man duokite stiklą balto vyno.

— Aš prašysiu dvigubą burboną, ant ledų, — pareiškė atgijusi senutė.

— Aš irgi, — prisijungė sesuo.

Jaučiausi blogai. Džiaugiausi, kad maniškiai toli ir nereikia aiškintis, gi šimtas sidabrinių dolerių traukė piniginę žemyn.

— Yra liūdna, kai per gimtadienį taip nesiseka, — vėl pradėjo senė, godžiai siurbdama burboną. Užmokėjau šešis su puse dolerių, o bartenderis, atrodė, akimis man kažką sakė. — Jūs tokia laiminga ir tokia gera. Jei dabar taip man duotumėte bent dešimtį dolerių, tai mano laimė iš karto pasikeistų ir aš jums juos už valandėlės grąžinčiau. Gerai?

Pasijutau, kad man darosi šalta. Gimtadienis staiga dingio. Prieš mane stovėjo mano kvailumas ir man buvo neišpasakytai gėda. Kokios profesionalės! Kaip jos galėjo!

— Tik dešimt dolerių, — prašė senė. Susirinkau savo daikčiukus ir atsistojau.

— Turiu eiti. Laimingo gimtadienio! — mane sekė dvi poros nusivylusių akių, su dvigubu burbonu rankose.

Išsikeičiau sidabrą į gražią popierinę šimtinę ir moviau pro duris, tarytum būčiau apsivogusi. Pini-gas degė rankoje. Parbėgau į kambarį ir sugriuvau ant sofos. Turiu save vėl surankioti, šimtinę, aišku, skirsiu spaudai. Būtinai. Užmiršiu šią durnystę, o dabar į karštas vonias. Persirengiau ir buvau beei-nanti, bet sustojau. Buvo nesaugu ten neštis pini-gus, nesaugu palikti kambaryje. Po matracu? Tuoj ateis kloti lovų, ten visi pirmiausia ieško. Tai kur, kur?

Šovė išganinga mintis. Greit uždariau gražiai sulankstytą pinigą virtuvėlėje, pačioje pečiaus apačioje, kur kepami steikai. Juk niekam negalėjo ateiti į galvą. Lengvesne širdimi nusileidau į gim-nastikos skyrių, džiaugiausi karštu, kunkuliuojan-čiu vandeniu, gaivinančiais garais. Tai bent malo-

numas, sulyginus su pasistumdymu minioje. Va-žiavau dirbtinu dviračiu, kilnojau net svorius.

Švarutėlė ir daug geresne nuotaika grįžau į vir-šų. Maniškiai visi buvo jau namie, kambarys kle-gėjo juoku ir muzika. Brangutis kaltai šypsojosi, aišku, lengvutėlis, kaip pūkas, nes argi būtų taip anksti parėjęs? Draugė dengė stalą.

— Mūsų teatras tik vidurnaktį, tai nutarėme taupyti pinigus ir padaryti tau staigmeną. Valgysi-me namie. Štai suradome tokių greitų užsaldomų užkandžių ir skubinausi pašildyti, kol tu sugrįši. Jau beveik laikas. — Ji pasilenkė prie karštai įkai-tusio pečiaus, iš kurio truputį lyg rūko melsvas dūmelis.

— Žiūrėk, elektrinis pečiukas, o rūksta!

— Čia ne pečiukas, čia lietuviška spauda rūksta.

— Nesuprantu, — pakėlė akis draugė.

— Nieko, taip sau pajuokavau, bet, kaip papras-tai, mano juokai nelabai juokingi . . .

MAGDALENA B. STANKŪNIENĖ

IS CIKLO "MOTERS DARBAI"

PLĖŠRIOJO ARO AKYS

VANDA VAITKEVIČIENĖ

Po paskaitų, pačiame vidurdienyje, išėjo iš Chicagos universiteto būrys studentų. Lyg paukščiai, ištrūkę iš narvelio į laisvę, į saulę, į orą, pradžiugę pragysta, taip ir šis jaunimas — merginos ir vaikinai, — išbėgę iš mūrinio pastato į orą, šnekėjosi, juokavo, šūkavo, skubėdami prie automobilių. Jie džiaugėsi bent trumpam išsiveržę į laisvę...

Visi buvo laimingi, nes iki kitų paskaitų turėjo ilgą, trijų valandų pertrauką. Vos tik pavasariui prašvitus, oras buvo puikus, saulėtas, tik vėjuotas. Buvo gegužės mėnesio pradžia.

— Ei, Daiva, kur skubi? Važiuojame prie ežero, — šaukė Gintaras, šviesiaplaukis, labai patrauklaus veido jaunuolis, pasivijęs mergaitę.

— Esu labai alkana. Einam pirma kavos išgerti ir sumuštinį suvalgyti. Pasisotinę galėsime važiuoti. Dar turime ir Birutę surasti, — pasakė Daiva, šelmiškai nusišypsojusi.

— Apie ją ir aš galvoju. Vakar jos pasigedau ir šlyt nemačiau. Gal serga? O gal manęs vengia? — liūdnai ištarė Gintaras.

— Nenusimink! Užtikrinu, kad rasime ją kavinėje. Ji šiandien turi paskaitas tik po pietų. Paskubėkime, nes mirsiu badu, — paragino jį Daiva.

Tuo metu pasigirdo atskubančio automobilio ūžimas ir apie penkiasdešimt mylių greičiu pralėkė žalia Corvettė, vos neužkabinusi Daivos. Ši pašoko atbula ir visa išbalusi, iš baimės virpėdama, piktai sušuko:

— Tikras beprotis! Praūžė ir vos manęs nesuvažinėjo. Tokius reikėtų bausti, atimti vairavimo leidimą. Kas jis?

— Tai mano vaikystės draugas, Julius Staugaitis. Tikras padauža, bet nuoširdus ir geras vyras. Buvau užmiršęs, kad vakar telefonu susitarėm čionai susitikti. Nesimatėm bent penkerius metus. Na, štai ir jis.

Prie jūdvių prisiartinio aukštas vaikinai — barzdotas, ilgaplaukis, darbinėm kelnėm, gėlėtais marškiniais pasipuošęs. Jis nusilenkė prieš Daivą, neva pagarbiai tardamas:

— Atsiprašau, jei išgąsdinau. Tokios žavios merginos nickados nedrįsčiau suvažinėti. Pakilčiau kaip paukštis į orą ir perlėkčiau. Corvettę valdau geriau, negu bet kuris geriausias lakūnas lėktuvą. Sveikas, Gintarai, po ilgo nesimatymo, — kalbėjo, spausdamas draugui ranką ir tyliai pridūrė: — Supažindink su mergaite!

— Sveikas, Juliau! Džiaugiuosi tave matydamas. Susipažink, tai Daiva Vilūnaitė, humanitarinius mokslus bebaigianti kolegė.

— Esu Julius Staugaitis. Malonu susipažinti su tokia gražia lietuvaite. Daiva, tu nepaprastai graži, panaši į Mona Lisą. Vos tik susipažinus, pavergei mano širdį.

— Nekvailiok, Juliau. Daiva yra labai rimta ir jau užimta. Ji Tomo — būsimio daktaro — mergina. Neįvilios jos į savo voratinklį, — tarė Gintaras, nemaloniai paveiktas draugo nerimtumo.

— Cha, cha, cha, — nusijuokė šis. — Kol mergina neišteikėjusi, galima ją vilioti. O, pagaliau tik tesusipaži-

nome. Nesiperšu, drauguži, ne, ne! Džiaukis, Daiva, kad turi toki angelą sargą.

— Pažistu tave, kaip savo penkis pirštus, prieteliau, todėl ir perspėjau, — rimtai pasakė Gintaras.

Tuo tarpu Daiva stebėjo Juliu, jis tikras gražuolis. Labai taisyklingi veido bruožai, gilios, kaip aro akys. Nuaugęs, kaip Apolonas, tik gaila, kad toks vėjavaikis, nerimtas. Na, ir apsirengęs, kaip tikras hipis. Iš kur jis? Iki šiol nematytas.

Jos mintis nutraukė Gintaras, pakviesdamas draugą ir ją į čia pat už kampo esantį restoraną. Beeinant juodu vis šnekėjosi:

— Ar ilgai viešėsi Chicagoje?

— Aš jau esu chicališkis. Prieš kelias dienas atskrausčiau su tėvais iš Washingtono ir dabar gyvensime Chicagoje. Mamos dėdė čia mirė ir paliko mums keturių butų namą. Laimė mums kaip iš dangaus nukrito. Jau todėl dabar gyvename savame name. Tik tėvas dar padirbės iki vasaros atostogų Washingtono. Žinai, jis turi gerą tarnybą bibliotekoje. Gal atostogų metu ir čia susiras panašią, — pasakojo Julius, akimis varstydamas Daivą.

“Tikra gražuolė: juodi plaukai, akys mėlynės, už dangų, o jau kojos, kojos... Jų jai turėtų pavydėti visos merginos. Gerai, kada mada trumpi sijonukai”, galvojo jis. “Užimta. Turį jaunikaity. Gaila... Na, kol tebėra neišteikėjusi, tai dar ne viskas. Pabandysiu ją laimėti”.

Restorane keli studentai jau užkandžiavo, garsiai besikalbėdami. Merginos kritikavo naująjį profesorių mister Webb, kuris, barzdą užsiauginęs, yra labai panašus į ožį. “O gal į aviną”, sušuko viena, ir visi ėmė linksmai kvatotis, bliaudami avino balsu. Aptilusios putė cigarečių dūmus, gurkšnojo kavą, šnekučiavosi. Kvepėjo kava, spiegd iš plokštelių automato iššaukta nežinoma negrė, o už bufeto storulė restorano savininkė, piaustydama obuolinį pyragą, patenkinta šypsojosi.

Kampe prie staliuko sėdėjo vieniša mergina. Ji lėtai užkandžiavo. Jos švelniame veide buvo kažkoks nuostabus gerumas, ir rimtis žvelgė iš jos žalsvų akių. Šviesūs plaukai, tiesiu skyrimu sušukuoti, palaidomis garbanomis krito ant jos tamsiai mėlyno megztuko. Valgydama ji vis žvilgčiojo durų link, tarytum ko laukdama.

Durys atsidarė. Įėjo Daiva su draugais ir apsidairiusi tuoj pasuko vienišos merginos link sušukdama:

— Labas, Birute. Puiku, kad čionai tave radome.

Mergaitė nusišypsojo ir meiliai pasisveikino su Daiva, o paskui, visa išraudusi, padavė ranką Gintarui ir šaltai, be jokio susidomėjimo, susipažino su Julium.

“Davatkos tipas. Atsilikusi, neįdomi,” mintyse ją įvertino Julius, atsisesdamas prie stalo.

— Ir kurgi tu buvai vakar pradingusi, Birute? Kodėl nebuvai paskaitose? Į namus skambinau, neprisiskambinau. Buvau labai susirūpinęs, — kalbėjo Gintaras, žiūrėdamas į mergaitę.

— Maščiau, Gintarai, rimtai save tyrinėjau. Mudvių paskutinis pasikalbėjimas mane taip giliai sujaudino, kad panorau pabūti viena ir viską rimtai apsvarstyti, — pasakė, žiūrėdama į jaunuolį, ir nusišypsojo jam tokiau

šypsniu, jog šis suprato esąs mylimas.

Pradžiugęs sušuko:

— Puiku, Birute! Gaila, kad esame restorane, — ir staiga nutilo visas išraudęs, laimingas . . .

— Ką aš matau! Esi donžuanas, Gintarai. Su viena gražule sutinku tave, o kitai, atrodo, meilės arijas trauki. Neaišku, tikrai neaišku, — pašaipiai prabilo Julius.

— Birutė mano išrinktoji mergaitė, o Daiva — mudviejų artimiausia draugė. Na, ar dabar tau aišku? — tarė nusijuokęs Gintaras.

— Aišku, suprantu. Gana apie tai šnekėti. Turiu prašymą į jus visus.

— Sakyk, bandysime patenkinti tavo norą.

— Labai norėčiau, kad priimtumėt mane į savo būrį. Visi mano mokslo draugai liko Washingtone, man bus nuobodu vienam. Sunkoka bus susirasti naujus draugus, nes nebelankysiu universiteto. Buvau pasiryžęs siekti aukštojo mokslo. Dvejus metus studijavau, bet buvau rimtai susirgęs ir dėl to teko ilgiau nutraukti studijas. Pasveikęs nebesugrįžau į universitetą, bet baigiau buhalterijos kursus ir gavau darbą banke. Ten ir dirbau iki šiol. Šiuo metu turiu trijų savaitę atostogas ir tikiuosi per tą laiką čia susirasti tokį pat darbą.

— Žinoma, kad susirasi ir gerai įsitaisysi. Chicagoje yra daug bankų. Tačiau gaila, kad metei studijas. Atsimenu, koks buvai gabus. Išdykaudamas ir mažai tesimokydamas visus mus pralenkdavai moksle. Ir aukštesniąją mokyklą baigai geriausiais pažymiais.

— Taip, bet liga man sutrukdė.

— Kas atsitiko? Kuo sirgai?

— Užmirškim. Nenoriu prisiminti . . . O dabar prie reikalo. Ar priimsit mane kaip draugą į savo būrį?

— Na, gerai. Mielai priimam. O dabar gana jau plepėti. Užvalgėm, tai važiuojam prie ežero. Siūlau savo automobilį. Paskubėkim, — ragino Gintaras.

Visi noriai sutiko.

Michigano ežeras buvo neramus. Vanduo lyg katilė virte virė. Bangos, šniokšdamos ir viena kitą pralenkdamos, putojančiais volais plovė saulėtą pakrantę. Pavasa-

rio rytys švilpaudamas jas vaikė. Žuvėdros klykdamos plasnojo virš bangų. Nusileisdamos staigiu šuoliu, čiupo nešamas žuvis ir vėl leido į pakrantę. Pasisotinusios vėl kilo aukštyn. Saulės spinduliai maudėsi vandenyje ir akinančia atšvaita žaidė tarp kylančių bangų.

Aukštai krante žydėjo vienišas, violetiniais žiedais pasipuošęs alyvų krūmas. Toliau buvo matyti namų griuvėsiai.

Birutė su Gintaru nutolo nuo Daivos ir Juliaus. Laikydami už rankų, jie ėjo ežero pakraščiu vis tolyn ir tolyn. Daiva susimąčiusi gerėjosi rūščiu ežeru. Ją žavėjo gamtos grožis.

— Matyt, kad įsimylėję, nes laikosi už rankų kaip du maži vaikai ir mudu visai užmiršo. Kvailiausi žmonės pasaulyje, kurie įsimyli, — pasakė Julius su pašaipą.

— Meilė atneša laimę, — atsiliepė Daiva.

— Nesąmonė. Toji laimė tik laikina. Reikia gyventi realiu gyvenimu. Griebti glėbiais visus džiaugsmus. Gyventi tik savo malonumams, o ne nutūpti vienoje vietoje su tuo pačiu žmogumi visam gyvenimui. Kvaila, vai, kaip kvaila!

— Kalbėsi kitaip, kai įsimylėsi.

— Nejaugi ir aš sukvailiočiau? Jei jau taip įvyktų, aš turėčiau iš pagrindų pakeisti ir save, ir savo pažangaus gyvenimo filosofiją. Ne, tik jau ne tai!

— Man atrodo, kad tu esi paklydėlis, Juliau.

— Paklausyk, nepertrauk. Tuo, anot jūsų, doru ir kažkieno sugalvotu vedybiniu gyvenimu gyvena mūsų proseneliai, seneliai ir tėvai. Gi dabartinei generacijai tai neberūpi. Dabar žmonės pažangesni ir kovoja prieš bet kokią nelaisvę. Visi žmonių praeityje sugalvoti prietariai užkrauna vergiją. Kiek gi vedusių žmonių pešasi, mušasi, neapkenčia vienas kito, o gyvena drauge, nes bažnyčia neišskiria. Dabar jaunimas, užuot susituokęs, bandomąją meilę pripažįsta. Jie sueina bendram gyvenimui be tėvų ir bažnyčios palaiminimo ir išsiskiria, kada nori.

— Nutilk ir neskelbk herezijų! — sušuko pasipiktinusi Daiva. — Niekados, niekados nesutikčiau taip gyventi. Geriau jau likčiau vieniša visame pasaulyje.

REGINA ŽIŪRAITIENĖ

— Esi atsilikusi davatka, štai kas! Dabartinis jaunimas yra pažangus ir tepripažįsta laisvę. Daugelis palieka gimtuosius, dažnai turtingus namus ir eina gyventi į gamtą. Ten jie, nors ir vargingai gyvendami, randa džiaugsmą, laimę ir yra laisvi.

— Taip gyvena hipiai. Tu skelbi jų idėjas. Gal pats esi vienas iš jų?

— Nesu kol kas, bet gal būsiu. Pernai dvi savaites gyvenau jų tarpe, norėdamas pažinti jų gyvenimą. Stebiuosi net pats, kad kažkodėl nepritapau . . . Tur būt, tėvų įtaka sulaikė. Ypač motinos. Sieloje esu hipis, gyvenime kvailys, kaip ir jūs visi. Nesuprantu savęs.

— Gaila man tavęs, Juliau. Nesiblaškyk. Neieškok laimės klajonėse. Kas neturi idealų ir nenori žemėje gyventi tais idealais besivadovaudamas, žūsta, — pasakė Daiva tyliai, bet griežtai ir apsisukusi ėmė kopti į kalną, kur žydėjo alyvos.

Ją nusekė Julius.

— O, o! Koks pamokymas man paklydėliui, — juokdamasis atsiliepė Julius, priartėjęs prie jos. Staiga nutilęs, ėmė žiūrėti į ją tiriančiu žvilgsniu.

Daivai atrodė, kad jo akys vis tamsėja, tarytum ją hipnotizuoja ir vis artėja, artėja . . . “Plėšriojo aro akys”, dingtelėjo pasamonėje mintis. Staiga dvi stiprios rankos apglėbė ją ir lūpos palietė lūpas. Visa jėga ji pastūmė Juliu ir, piktai sušukusi: “Plėšrusis aras!”, pasileido bėgti. Ją palydėjo skardus Juliaus juokas, bet jis jos nesivijo. Visai išraudusi ir pasipiktinusi, ji bėgo ežero pakraščiu, lyg sąmonės netekusi ar pikto žvėries vejama, kol pagaliau uždususi sustojo. Čia pat ji pamatė grįžtančius Birutę su Gintaru.

Birutė pastebėjo išraudusius draugės skruostus ir gilia susierzinimo raukšlę tarp tankių antakių, bet nedrįso nieko klausti. Gintaras tematė Birutę — mylimiausią mergaitę, kuri prisipažino, kad ji tikrai myli . . . Nesitverdamas džiaugsmu, jis sušuko:

— Daiva, aš esu laimingas. Birutė myli mane. Pasakyk ir savo draugei, Birute, kad mane myli. Pasakyk!

“Daiva seniai tai žino, tik tu nežinojai, — nusijuokė Birutė. — Esi mylimas žiopelis.

Birutė pasileido bėgti paežere, o Gintaras ją nusivijo. Daiva susimąstė:

“Ar ir aš kada nors taip džiūgausiu? Tomas mielas ir brangus. Jis nuoširdžiai mane myli. Atrodo, kad aš taip pat myliu, bet nėra širdyje to tikrojo džiaugsmo ir laimės. Jis gražus, labai vyriškas ir bus daktaras . . . Man jo pavydi visos draugės, o aš vis svarstau ir abejoju . . .”

Staiga jai lyg ir pasivaideno dvi gilios tamsios akys — plėšriojo aro akys.

— O, Viešpatie, kas su manimi darosi? Kodėl mano mintys grįžta prie to nerimto berno?

— Daiva, ką galvoji? — paklausė priartėjęs Julius.

— Tik ne apie tave! Turiu apie ką galvoti ir svajoti, — pakeltu ir piktu balsu atsakė Daiva, su panieka pažvelgusi į Julį, o jos širdis daužėsi krūtinėje ir ji žinojo kalbanti netiesą.

— Ar judu baratės? — paklausė Gintaras ir, nesulaukęs atsakymo, paragino:

— Laikas važiuoti. Jau pusė keturių, pavėluosime į paskaitas.

Belipant į automobilį, Julius prašneko:

— Nežinau kodėl Daiva man reiškia neapykantą. Ak, tos merginos nesuprantamos kaip sfinksai: kai jų nepastebi, joms nepatinka, kai jomis grožiesi — jos pyksta. Tur būt, teks senberniu likti . . .

Paskaitų metu Daiva buvo neatidi ir susierzinusi. Ji pyko ir neapkentė savęs, nes, vos tespėjusi susipažinti su tokiu savotišku jaunuoliu, lyg ir susižavėjo juo. Ji tvirtai pasiryžo su juo nebendrauti, tik apie Tomą galvoti ir laukti jo grįžtant iš Springfieldo. Paskaitoms pasibaigus, Daiva pirmoji išskubėjo prie savo automobilio.

Ak, tas didmiesčio judėjimas! Jis įkyrus kiekvienam, kai grįžta žmonės iš darbo. Automobilis prie automobilio, o dar autobusai ir didieji sunkvežimiai, įsispraudę į eilę, užkemša kelią. Šviesos nuolatos keičiasi, o nervingi vairuotojai vos ne vos stumiasi pirmyn. Daivos mažytis Volkswagenas juda kartu su Pontiakais, Biuikais ir priešais riedančiu autobusu, o ji alkana ir pikta. Atrodo, kad tai nelaimingiausia diena jos gyvenime. Pagaliau privažiavo Stevensonso greitkelį ir, pasukusi į jį, lengviau atsikvėpė.

Netrukus pasirodė lenta su užrašu “Darien”. Dar keli blokai, ir ji atsirado prie namų.

Puošnus, tamsių rastų namas, akmenimis išpuoštas, plačiais ir dideliais langais švytėdamas, stovėjo pušų pavėsyje.

Pastačiusi automobilį garaže, ji stabtelėjo valandžiukei lauke. Oras buvo toks gaivinantis, grynas, kvėpėjo pušys. Raudonas saulėlydžio dangus rausvai nudažė langų stiklus. Aplinkui sklido paukščių čiulbėjimas, o už namo, mažame tvenkinyje, kurkė varlės.

“Kaip smagu gyventi toliau nuo dulkinio ir triukšmingo miesto!” pagalvojo ji, įžengdama į namus.

Kvėpėjo kepama mėsa, ir linksmi motinos bei sesers Ilonos balsai buvo girdėti salone.

— Labas, mamute, sveika sese, — pasveikino jas abi, įėjusi Daiva.

— Puiku, kad jau sugrįžai. Tėtė jau prausiasi. Tuoj valgysime, — prašneko motina.

— Pasiilgau tavęs, Ilona. Seniai bebuvai pas mus. O gyveni vos už penkių blokų . . .

— Šiandien Romas ilgiau užtruks darbe. Grįš tik aštuntą valandą, tai pasinaudojau proga ir atvykau su mažiuku. Be to, turime abu ir kai kuo tave nustebinti. Tik pažiūrėk!

Visa džiaugsmu nušvitusi, Ilona parodė ranką į atropančią sūneli.

— Algis ropoja, — pradžiugo Daiva ir, užmiršusi visos dionos nemalonumus, atsisėdo į fotelį.

— Skubėk pas tetą, Algiuk! Na, na greičiau!

Algis, džiaugsmingai klykaudamas, keturpėscias atskubėjo ir, įsikibęs į jos kojas, atsistojo. Daiva paėmė jį ant rankų, meiliai išbučiavo ir ėmė mėtyti aukštyn. Mažiukas juokėsi, klykė, net seilės ėmė jam tekėti per smakriuką.

— Atsargiau, sese. Paleisk jį, tegul sau šliaužioja, o mudvi pasikalbėkim. Turiu tau didelę naujieną.

Daiva paleido mažiuką žemyn ir dar jį pakutenusi, paritinusi ant kilimo, klausiamai pažvelgė į seserį.

— Esu vėl nėščia ir tai jau trečias mėnuo, — linksmai tarė Ilona.

— Tai puiku! Juk vaikai yra gyvenimo džiaugsmas ir laimė. Kai aš ištėkėsiu, turėsiu jų tiek, kiek Dievas duos! Nors ir dvylika . . . Tai mano svajonė, — sušuko nuoširdžiai Daiva.

— Na, tik jau ne tokį būrį. Kai nemigo naktys ir sėdėjimas namuose prie vaiko įkyrės, tada pagalvosi kitaip. Tačiau ir aš jų nesibaidau. Galvoju bent tris užauginti. Man malonu, kad tu, būdama tokia moderni mergina, nepasiūlai man aborto, o matai vaikuose laimę.

— Gal aš ir moderni, bet kai kuriais atvejais ne. Sva-

joju apie gausią šeimą, nepripažįstu skyrybų ir smerkiu abortus.

— Daiva, tai einam rytoj rytą į protesto susirinkimą prieš abortus. Po to žingsniuosis su plakatais prie ligoninės, kuri davė sutikimą daryti tas, gyvybę žudančias, operacijas.

— Nors ir pritariu tų taurių moterų protestams, bet eiti su tavim negaliu, nes esu netekėjusi. Juk žinai, kad rodys jus visas televizijoje. Jei atsirasčiau tokių tarpe, universitete tapčiau pajuokos objektu, arba įtartų mane esant nėsčia.

Staiga suskambėjo telefonas. Nebaigus pašnekesio, Daiva nusiskubino ir pakėlė ragelį.

— Ar tai tu, Daiva? Sveika, gražuole. Gal susitiktume? — išgirdo Juliaus balsą.

— Prašau man niekad daugiau neskambinti, palik mane ramybėje, — susijaudinusi ištare Daiva labai ryžtingai ir užspaudė telefono ragelį. Kad namiškai nepastebėtų susijaudinimo, ji skubiai užbėgo laiptais į savo kambarį.

“Viešpatie, kas su manim darosi? Sieloje tikras chaosas. Nejaugi tai meilė iš pirmo žvilgsnio, apie kurią romanuose rašoma? Ne, tai neįmanoma . . . Juk jis padauža,

akiplėšiškai drąsus ir pasitikįs, kad kiekviena mergina, kurios tik panorės, puls į jo glėbį. Tik jau ne aš! Nesulauksi, nepasiduosiu vilionėms. Tik tos akys . . . Tokių tamsių, hipnotizuojančių akių nesu mačiusi . . . Ir jo pabučiavimas, kaip ugnimi degina . . . Visai kitoks, negu Tomo. Ak, ir vėl apie tą vilioją galvoj . . . Gana! Geriau tuoj pat parašysiu Tomui.”

Mintis apie mylimą draugą lyg ir apramino. Paėmė nuo staliuko jaunuolio nuotrauką ir išžiūrėjo į ją: labai patrauklus jaunas vyras žvelgė į ją rimtu, giliu žvilgsniu. Jo veide buvo tiek ramybės ir taurumo, kad, visiškai atsipeikėjusi iš susijaudinimo, atsisėdo prie rašomojo stalo ir ėmė rašyti Tomui laišką.

Brangiausias,

Jeigu gali, atvažiuok nors vienai dienai. Mano sieloje neramu . . . Bijau įkliūti į sumanaus “voro” paruoštą voratinklį. Noriu mylėti tik tave vieną. Tačiau jau pradėdau abejoti, ar mudu riša meilę, ar tik nuoširdi draugystė. Manau, kad įvertinsi mano atvirumą. Laukiu!

Tavo Daiva

Parašiusi laišką, jau buvo beeinanti išsiųsti. Staiga pradėjo galvoti. Gal toks laiškas suerzins Tomą? Gal sutrukdys jam laikyti baigiamuosius egzaminus? Ar nebūtų geriau padaryti jam džiaugsmingą staigmeną ir nuvažiuoti pas jį? Tikrai, daug geriau ir protingiau. Išvažiuos šeštadienio ryte . . .

Sugalvojusi pralinksėjo, suplėšė laišką ir paskambino Birutei.

Iš telefono ragelio išgirdus artimos draugės balsą pasidarė dar ramiau. Ji išsipasakojo savo sumanymą, o jų dviejų pasikalbėjimo įdomiai klausėsi Gintaras ir netikėtai užėjęs Julius . . .

— Ha, taip jau įsimylėjusi tą savo daktarėlį, kad net mylių mylias važiuos pas jį! Vargšė Daiva, — pasakė Julius su pašaipą

— Nesikišk, kur tau nereikia ir nepridera, — subarė jį Gintaras. — Ir nebandyk lįsti prie merginos, kuri myli kitą ir dar tokį puikų vyrą, kaip Tomas.

— Visi yra taurūs ir idealūs, kol pasitaiko proga . . . Gana plepėti, vos neužmiršau, kad turiu labai svarbių reikalų mieste. Pasimatysime rytoj. Sudiev abiem, — tai taręs, išskubėjo.

Birutė su Gintaru apgailestavo, kad Julius taip netikėtai išgirdo pašnekesį su Daiva. Ko gero ims ją erzinti ir pajuokti. O iki šeštadienio dar trys dienos, dar gali tekti jiems susitikti.

Daiva visai nusiramino, nes Julius neskambino ir nesimaišė universitete. Pagaliau atėjo laukiamasis šeštadienis. Ir štai greitkelio ji jau važiuoja pas Tomą. Mintyse matytė mato jo džiaugsmą ir glaudžiasi prie jo su pasitikėjimu. Pati stebisi, kaip ji galėjo susižavėti nežinomu jaunuoliu, turėdama Tomą — gražų, taurų ir ją giliai mylintį. Ji laimingai šypsojosi, spausdama Volksvageno pedalį, o tas dumia susikūprinęs, nepailsdamas, stiprus ir klusnus.

Keturios valandos kelionės visai nenuvargino. Ji tebesišypsojo, lipdama iš automobilio prie Tomo gyvenamo namo. Paspaudė skambutį. Bematant atsiradė durys, ir ji atsirado Tomo glėbyje.

— Daiva, miela, brangi, iš kur atsiradai čia? Kodėl nepranešei?

— Norėjau tau padaryti staigmeną. Paleisk, brangusis, nes sulaužysi kaulus!

— Atleisk. Iš džiaugsmo užsimiršau. Esu tavęs begaliniai išsiilgęs. Ieik į vidų, prašau.

Daiva atsirado stropiai besimokančio vyro kambaryje. Lentynų lentynos su knygomis, o vidury kambario rašo-

V. IGNAS

PAJACAI

masis stalias, apkrautas popieriais, kurių tarpe išprausta rašomoji mašinėlė. Netgi ant kėdžių mėtėsi storos knygos. Kampe lova ir prie sienos du žali foteliai. Tolėliau ant staliuko grojo radijas, o iš rėmuko šypsojosi Daivos nuotrauka.

— Nesidairyk ir atleisk už netvarką. Ruošiuosi baigiamiesiems egzaminams, tai nėra kada tvarkytis. Turiu dar virtuvėlę ir vonios kambarį. Tuoj išvirsiu kavos. Sėsk, pailsėk po kelionės. Na, dar vienas bučkis už puikią staigmeną, — pasakė jis, Daivą pabučiuodamas, ir išsiskubino į virutę.

Daiva nusekė Tomą. Mažytėje virtuvėje buvo viskas, ko reikėjo. Visur švaru ir tvarkinga. Kol Tomas padengė stalą ir išvirė kavą, Daiva ėmė pasakoti, kodėl ji atvyko. Pasakojo jam apie susipažinimą su Julium, jo persekiojimus ir savo abejones. Seniai kavinukas jau švilpė, užvirė vanduo, o juodu stovėjo vienas prieš kitą. Tomas klausėsi ir tarpais suvirpėdavo jo lūpos, lyg norėdamos pertraukti pasakojimą. Nustebimas kartu su liūdesiu gaubė jo veidą. Staiga neiškentęs sušuko:

— Gana, Daiva, gana! Tu esi mano gyvenimas, mano meilė, neabejok savimi! Aš myliu tave ir būsi tikrai laiminga su manimi. Sėskis, duok ranką ir nurimk. Vertinu tavo atvirumą. Esi kilni.

— Ir man atrodo, kad myliu tave, bet Julius įnešė į mano sielą abejones ir nerimą. O gal mudu esame tik artimi bičiuliai? Nuo pradžios mokyklos susidraugavome ir pripratome vienas prie kito. Juk matydavomės kasdien, užaugome kartu ir gimnaziją kartu lankėme, kol tu su tėvais persikėlėi į Springfieldą.

— Nutilk, Daiva, neskaudink manęs. Man atrodo, kad aš esu per kuklus ir iki šiol tik draugiškai tesielgiau, tai tu taip galvoji. Myliu tave ir būsi mano. Įrodyšiu, išbučiuosiu tave, kaip pridera, — tai taręs, čiupo Daivą į glėbį ir išmylavo, išbučiavo josios akis, skruostus, lūpas...

— Gana, jau gana! Myliu tave, Tomai, ir gerbiu, nes mudviejų meilė nenužengė per toli. Esi taurus.

— Ir noriu tokiu būti iš meilės ir pagarbos tau, nors ir sunkoka... Už dviejų savičių baigsiu egzaminus. Atvyksiu pas tave. Sukviesk svečius sužieduotuvėms. Ar sutinki?

— Sutinku. Žiedas apsaugos mane nuo kvailysčių. Ir kiti bernai nepersekios susižiedavusios merginos, — nusijuokė Daiva. — O dabar nuvykime pas tavo tėvus. Noriu juos aplankyti.

— Juodu išvyko į Floridą. Parašysiu. Jie tikrai džiaugsis ir atvyks į sužieduotuves. Jie myli ir vertina tave. Neištrūksi, mergaite, už pusmečio būsi ponija Žiūraitienė, — tai taręs, vėl meiliai apkabino, paskui atnešė kavos, vaišino, kalbino...

O ji jautėsi laiminga, rami ir tokia nepaprastai saugi.

Pernakvojusi Tomo tėvų namuose, kitą rytą, mylimojo išlydėta, Daiva išvyko namo.

Dviejų savičių laikotarpyje Tomas kasdien paskambino. Julijų tematė tik vieną kartą iš tolo. Ji džiaugėsi, kad pagaliau susiprato ir paliko ją ramybėje.

Atėjo sužieduotuvių diena. Buvo sekmadienis. Šilta, jauki, šviesi, saulėta diena. Ketvirtą valandą po pietų ėmė rinktis pas Viliūnus į sužieduotuves kviestieji svečiai. O buvo jų daug: daugiausia studentės ir studentai, draugai ir giminės. Užė, kaip bičių avilyje. Aplinkui vazose puokštės įvairiaspalvių rožių puošė visus salono kampus. Ant minkštų kėdžių susėdę, svečiai kalbėjosi, juokavo.

Valgomajame paruoštas vaišių stalias atrodė labai puošniai. Porcelianas ir sidabras žėrėjo elegantišku grožiu.

Gausūs patiekalai kvėpėjo visame bute. Patefonas tyliai grojo Šopeno preliudą.

Daiva, pasipuošusi rausva suknele, pati atrodė lyg gėlė. Ji buvo linksma, laiminga, vaišino svečius. Jai padėjo Tomas — būsimasis sužieduotinis, kurio veide spindėjo laimė. Tamsus kostiumas su baltutėliais marškiniais ir ryškiu mėlynu kaklaraiščiu puošė ir taip jau dailų jaunuolį.

Viršuje Vilūnienė baigė rėdytis. Ji stovėjo prieš veidrodį ir nustebusi žiūrėjo į save.

— "Dieve, kaip Daiva panaši į mane: tokie pat smulkūs veido bruožai, mėlynos akys ir tamsūs plaukai."

Ji prisiminė savo jaunystę. Didelį pasisekimą vyrų tarpe. Kaip buvo išimylėjusi gražuolį karininką, kurį paskui paviliojo draugė. Ji išsielvarto vos nenumirė, o vyras pasirodė buvęs palaidūnas — po metų paliko žmoną su kūdikiu. Kokia laimė, kad Daiva nepateko į kokio nerimto jaunuolio rankas, o pasirinko puikų vyrą. Ir Ilona laiminga...

— "Tai ko gi nerimauju? Kodėl man liūdna sieloje?"

Staiga pasigirdo jos vyro balsas:

— Saliute, paskubėk!

— Jau einu, Leonai. Tik minutėlei ateik! — sušuko Vilūnienė.

I kambarį įėjo Vilūnas. Senyvas, bet tiesus. Malonios išvaizdos. Pabučiavęs žmoną, rimtai tarė:

— Žinau, kad tau liūdna, nes netrukus išleisime paskutinę dukrą iš namų.

— Liūdna, bet aš galvoju, kad ji bus vedybiniame gyvenime laiminga, nes Tomas toks pats geras, kaip ir tu. Kokia laimė, kad ištėkėjau už tavęs.

— Taip, Saliute, mudu iki šiol labai laimingi. Ir dukrą atiduosime šauniam vyrui. Tai laimė. Eime žemyn prie svečių. Neliūdėk.

Paėmė ją už parankės ir abu nulipo žemyn į saloną.

Draugių ir draugų bei kitų artimųjų būryje Tomas užmovė Daivai sužieduotuvių žiedą. Suskambo "Ilgiausių metų", palinkėjo laimės sužieduotiniams. Po to visi susėdo prie turtingo vaišių stalo. Laimė ir džiaugsmu švytėjo sužieduotuvių dalyvių veidai. Daiva pajuto, kad tikrai myli Tomą, o šis atsistojo ir prabilo:

— Nežinau, ar yra šiandien kur nors laimingesnis žmogus už mane, todėl linkiu visiems viengungiams draugams pasekti mano pavyzdžiu ir susižieduoti.

— Valio, valio! — šaukė svečiai.

Tuo metu kelis kartus suskambėjo durų skambutis. Vilūnas nusiskubino prie durų. Vos tik jas atidarius, į vidų įsiveržė mergina. Net nepasisveikinus, bėgte įbėgo į valgomąjį ir apsidairiusi puolė prie Tomo šaukdamą:

— Nedrįsk palikti mane! Esu nėščia, o tu esi mano vaiko tėvas. Neištrūksi — paduosiu į teisną!

Nutilo linksmi balsai. Nustebimas buvo visų veiduose. Išsigando Daiva, mirtinai išbalė ir vos susivaldė nepavirkusi. Tomas pastūmė merginą nuo savęs ir piktai sušuko:

— Prisiekiu, kad esu nekaltas! Nieko bendra nesu turėjęs su ja, netgi jos nepažįstu. Nežinau, kas ji. Mačiau ją studentų tarpe, tai ir viskas!

— Nemeluok! Neišsisuksi! — šaukė mergina ir, sudavusi Tomui per veidą, išbėgo. Trinktelėjo visu smarkumu uždaromos durys, o viduje buvo visiška tyla.

Daiva metė Tomui žiedą ir, natarusi nė žodžio, pravirkusi garsiai, pakilo ir nubėgo aukštyn į savo kambarį.

Skirstėsi svečiai. Be galo nuliūdo abiejų tėvai, verkė Ilona, o Tomas maldavo visų artimųjų tikėti jam, nes

esąs tikrai nekaltas ir nepažįstas tos merginos.

— Ir kodėl, už ką ji tokią baisią gėdą ir nelaimę man paruošė? — rankomis užsidengęs veidą, vos valdydamas ašaras kartojo jis.

Birutė su Gintaru beldėsi į Daivos kambarį ir prašė neraudoti, pasikalbėti su Tomu ir pasitikėti juo. Pagaliau ir Tomas, priglaudęs veidą prie jos kambario durų, kartojo ir maldavo:

— Esu nekaltas, Daiva. Tikėk manimi. Myliu tik tavę vieną. Čia kieno nors sugalvota klaida. Tikėk manimi, prašau, maldauju. Nesugriauk mano gyvenimo. Įleisk, pasikalbėsime.

Daiva viduje garsiai raudėjo ir jokie maldavimai nepadėjo. Ji nesutiko pasikalbėti su Tomu.

Visą savaitę Daiva nevažiavo į universitetą. Užsidiariusi savo kambaryje verkė, liūdėjo ir negalėjo užmiršti pergyventos gėdos. Tėvai bandė ją suraminti, bet ir jiems nesisekė. Ji neatsakinėjo į telefono skambinimus, neišėjo pasikalbėti su Tomu, kuris kasdien ateidavo ir prašydavo išklausyti. Tėvai jam įtikėjo, bet Daiva buvo nepermaldaujama.

Pagaliau jis išvyko į Springfieldą giliai nuliūdęs ir pasiryžęs kovoti, net patraukti teisman merginą, suardžiusią jo laimę. Jis pats vienas galvojo, kad, tur būt, Daiva jo nemylė, nes nepasitiki. Jeigu mylėtų, kaip jis ją myli, sutiktų viską išsiaiškinti.

Netrukus, liepos pradžioje, Birutė ištekojo už Gintaro. Buvo šaunios vestuvės. Daiva buvo vyriausioji pamergė, o pabrolis buvo Julius. Ir Tomas buvo svečių tarpe. Jis kelis kartus bandė užkalbinti Daivą. Tikėjosi rasti progą ir su ja pasikalbėti, bet ji vengė jo. Skaudi buvo jos širdis, bet vaizdavo ji linksmą ir visą laiką šoko su Julium, kuris ją nustebino, nes buvo pasipuošęs, labai mandagus, puikiai šokęs. Julius pasigyrė turįs gerą darbą banke. Jokio erzinojo ar priminimo apie jos gėdingas sužieduotuves įtakos nepadarė, tik švelniai prašė draugauti su juo ir nors retkarčiais leisti pasimatyti. Baigiantis vestuvių puotai, jis pagrojo akordeonu ir padainavo jaunavedžiams meilės dainą. Jo balsas buvo toks švelnus, gražus baritonas, o gilios tamsios akys sekė Daivą. Atrodė, kad jis jai tedainuoja. Ji nejučiomis žavėjosi juo.

“Idomus plėšrusis aras!” galvojo mergaitė ir jautė, kad jis ją nori prisivilioti.

Po metų Daiva baigė aukštąjį mokslą ir ištekojo už Juliaus. Ji stebėjosi savo vyro pasikeitimu: visos vėjavaiškiškos, hipiškos svajonės buvo dingusios. Jis buvo geras vyras, taikėsi prie jos, dirbo, rėdėsi gražiai, o namuose dažnai grojo akordeonu ir dainavo. Daivos tėvai susidraugavo su jo tėvais. Ilonai su šeima jis taip pat patiko. Gyveno juodu penkių kambarių bute. Turėjo naujus, gražius baldus. Abu dirbo — Julius banke, o ji mokytojavo. Juodu nenuobodžiavo. Dažnai lankėsi įvairiuose rengimuose, koncertuose ir šoko baliuose.

Nuo jų vedybų praėjo dveji metai. Sugyveno gražiai, tačiau Daiva pradėjo ilgėtis šeimos — vaiku. Dažnai nuvažiuodavo su vyru pas seserį ir žaisdavo su jos vaikais — Algiu ir Dalia. Ji nuliūdavo, kad iki šiol dar juodu neturi savo mažuko. Karta, sugrįžus iš Ilonos, Daiva pasakė:

— Juliau, aš noriu turėti sūnų arba dukrele. Laikas mudviem pasirūpinti, kad nepradėtume nuobodžiauti.

— Daiva, dar palaukime, pasidžiaukime gyvenimu. Spėsime įsitaisyti rėksnį.

— Ar tu nemylėi vaiku ir nenori jų?

— Nežysk ir neklausk! Saugokimės, kad jų nebūtų.

— Juliau, tik jau ne! Dar šimet pastosiu.

— Tai turėsi pasidaryti abortą. Kitaip aš paliksiu tavę.

— Ką? Tai tokia tavo meilė?

— Myliu tavę, bet su manim bent dešimtį metų negali turėti vaikų. Sėsk ir pasiklausyk, — paprašė Julius, sodindamas žmoną ant sofos. — Gal prisimeni, kai susipažinome ir papasakojau, jog dėl ligos nebelankiau universiteto? Ilgai sirgau ir, Gintaro klausiamas apie ligą, prašiau jos man nepriminti.

— Atsimenu.

— Taigi, brangioji dėl narkotikų vartojimo beveik išprotėjęs. Gydžiaus. Išbuvaug ligoninėje pusę metų. Nugalėjau save labai sunkiai. Gydytojai perspėjo: jei vėsiu, neturėti vaikų bent dešimtį metų, nes vaikai gali gimti ne normalūs.

— Kodėl prieš vestuves man to nepapasakojai? Nieka dos nebūčiau ištekojusi už tavęs. Žinojai, kaip myliu mažukus ir noriu jų turėti. Juk sakiau tau apie tai, ar ne?

— Taip, sakei. Kiekvienas išimylėjęs siekia mylimosios, tai pasižada jai viską, kad tik ją laimėtų. Taip pat ir aš. Net pakeičiau savo pažiūras į gyvenimą dėl tavęs. Vedžiau tavę.

— Pakeitai, nes žinojai, kad be vedybų manęs nelaimėsi. Tai joks nuopelnas

— Ne tik tai! Aš daug ko išsižadėjau, tai galėtum bent ilgesniam laikui nezysti dėl vaikų.

— Negaliu. Be jų nenurimsiu. Jie mano svajonė.

— Aš netgi elegantu tapau, barzdą nusiskutau ir viskas dėl tavęs, Daiva. Žinau, kad esu tikras kvailys, savo pažiūrų išsižadėjęs, bet beprotiškai tave pamilau ir jau nepajėgiau be tavęs gyventi. Paaukok savo gyvenimą tik man ir būsimai laimingai. Juk turi tikrą vyrą — aistringą ir mylintį... Užmiršk vaikus, nė negalvok jų turėti.

— Nepajėgiu gyventi be šeimos. Be to, nuolatos saugotis, kad jų nebūtų, mane nežmoniška kankina. Ne tik fiziškai bet ir dvasiškai. Kaip išdrįsai taip žiauriai mane apgauti?

Po to pasikalbėjimo didelė nesantaika įsiviešpatavo tarp jų. Daiva išsikraustė į saloną ir miegojo ant sofos. Nuėjusi pas seserį, verkė ir skundėsi. Julius bandė ją suraminti, bet jam nesisekė. Gyveno abu daugiausia tylėdami, kol pagaliau Julius, netekęs kantrybės, pasakė:

— Negaliu taip gyventi! Toji tyla ir tavo pyktis išvedė mane iš kantrybės. Toks gyvenimas — tai kančia. Pradėsiu girtuokliauti, arba ir vėl heroinas mane džiugins.

Daiva ne juokais išsigando ir susitaikė su vyru. Tačiau vienuose liūdėjo ir jautėsi nelaiminga.

“Ak, Dieve, kodėl Tomas mane apvylė? O gal jis tikrai nekaltas buvo? Be reikalo nepasikalbėjau, neišklausiau jo pasiaiškinimo. Su juo būtume šeimos sulaukę, o dabar tuščia ir nyku gyvenime...”

Kartą Daivai atėjo išganinga mintis:

“Kol mudu negalime turėti savų vaikų, galėtume išūnyti mažiuoką. Jį paauginus, gal jau ir savų galėtume sulaukti.”

Ji pralinksėjo ir laukė grįžtančio Juliaus.

Tačiau koks buvo jos nustebimas, kai Julius, išgirdęs tokį sumanymą, ėmė šaukti:

— Ar išprotėjai? Argi nežinai, kad kiekvienas vaikas paveldi tėvų ypatybes ir charakterį? Dar kokią iškrypėlį, vagį ar žmogžudį užsiauginsim! Nesutinku paimti auginti svetimo, nežinomo tėvu vaiko. Ir nesutiksiu niekados.

— Auklėjimas iš mažens turi begalinės reikšmės, — bandė perkalbėti vyrą Daiva. Tačiau šiuo atveju jis buvo neperkalbamas.

Ir vėl tarp jų nebuvo nei nuoširdumo, nei tikro ryšio. Nesipyrko, nesibarė, bet ir artimumas išnyko. Nejaukiai jautėsi abu ir jau apie šeimą nebekalbėjo. Dava atrodė, kad laimė paliko jų namus ir teliko pilka kasdienybė.

Vieną dieną, Dava grįžus iš darbo ir rakinant duris, pasigirdo viduje balsas.

“Nejaugi šiandien Julius sugrįžo anksčiau?” pagalvojo įeidama.

Valgomajame ant kilimo sėdėjo Julius ir žaidė su jaunu, dideliu vilkiniu šuniu.

— Tau dovana. Puikus šuo! Bus mudviem užsiėmimas, na, ir truputį linksniau namuose.

Daiva išplėtė akis, su panieka pažvelgė į vyrą tardama:

— Nejaugi tu galvoji, kad šuo atstos man kūdikį? Ar manai, kad su juo žaisiu? — dar norėjo kažką pasakyti, bet nutilo ir užsidarė virtuvėje.

“Dieve geras, šuni įsitaisė, o vaiko nenori”, pasipiktinusi galvojo.

Sunį Julius turėjo išgabenti, nes Daiva jo nemėgo.

Netrukus visą miestą sukrėtė didelė nelaimė, įvykusi su jaunu. Apie tai rašė visuose laikraščiuose ir rodė televizijoje, kaip didžiulis sunkvežimis susidūrė su automobiliu. Keturi jaunuoliai buvo vietoje užmušti, o du — vaikinas ir mergina — sunkiai sužeisti.

Vieną pavakari, Davai esant vienai namuose, suskambėjo telefonas. Ji pakėlė ragelį.

— Ar čia Daiva Staugaitienė? — išgirdo vyrišką balsą.

— Taip, tai aš. O kas tamsta?

— Gydytojas iš Marijos ligoninės. Viena mirštant li-gonė, Lora Verren, prašo, kad atvyktumėte. Nori kažką nepaprastai svarbaus tamstai pasakyti.

— Lora Verren? Tokios tikrai nepažįstu.

— Ji jus pažįsta. Nedelskit, nes ji miršta.

Ir telefonas nutilo.

Daiva susidomėjo. Skubiai apsivilko ir, įsėdusi į automobilį, bemačiant pasiekė ligoninę.

Gailestingoji sesuo įvedė ją į palatą, kur gulėjo mirštančioji. Pamačiusi ją, Daiva sudrebėjo iš gailės: jos veidas buvo pamėlynavęs, sutinęs, vietoj akių pakibę du sutinę maišeliai, abi rankos ir kojos sugipsuotos.

Daiva pasilenkė ties ja ir tiesiai į ausį paklausė:

— Ką norėjote man pasakyti? Esu Daiva Staugaitienė.

— Ačiū, kad atėjai, — išgirdo tylutėlį balsą. — Bus lengviau mirti, kai pasakysiu...

Daiva pridėjo ausį prie pat jos lūpų, nes vos tegalėjo girdėti ligonės žodžius.

— Tai aš, kuri išardžiau sužieduotuves... Aš jį taip mylėjau. Žadėjo vesti... Apgavo! Atleisk, ak, kaip sunku kalbėti, — tai tarusi ėmė dusti. Sesuo liėnė Davai išeiti.

Daiva vos pajėgė pasikelti nuo kėdės. Susijaudinusi šluostėsi ašaras ir staiga sieloje pajuto neapykantą savo vyrui, kuris niekšišku būdu ją laimėjo. Pagailo jai ir mirštančios. Koridoriuje ji atsisėdo ant suolo ir, užsidengusi rankomis veidą, raudėjo. Nepajėgė atsistoti. Atrodė, kad išseko visos jėgos ir bailsus sielvartas apėmė ją.

Staiga švelni ranka palietė jos petį ir gerai pažįstamas balsas prakalbino:

— Ponia, gal norit raminančių vaistų? Liepsiu sėselei atnešti.

— Tomai, tai tu?

— Taip, aš, Daiva. Aplankei mano pacientę. Ji ką tik

mirė. Tai bailsos automobilio katastrofos auka.

— Atleisk man, Tomai. Ji viską prisipažino. Baisi niekšybė. Tu nekaltas. Viskuo kaltas tik Julius.

— Taip, žinau ir aš. Atleidžiu tau. Abejojai savo meile man ir dėl to taip viskas įvyko... Iki šiol esu vienas. Neužmiršau tavęs. Imk mano vizitinę kortelę. Ir, jei kada būsi bėdoje, šaukis, padėsiu.

Jis padavė Davai vizitinę kortelę ir greitai žingsniu nuskubėjo koridoriui.

Daiva pasikėlė ir, begaliniai susijaudinusi, įėjo į keltuvą. Neapykanta degino širdį. Ji nepajėgė nieko kita galvoti, tik apie kerštą Juliui, kuris sugriovė dviejų moterų gyvenimą: jos ir Loros, o ir Tomo...

Ilipusi į automobilį, ji dar ilgai verkė, o kai iš švarko kišenės ėmė raktus, iškrito vizitinė kortelė:

Md. dr. Tomas Žiūraitis

7659 S. Harlem Ave.

Bridgeview, Ill. Telef. 684-2278.

“O brangusis Tomai, aš pati pražudžiau save!” sušuko gailiai. “Ir tave žiauriai nuskriaudžiau, paniekinau...”

Virpėdama iš sielvarto, paspaudė automobilio pedalą tokiu smarkumu, kad jis šoktelėjo iš vietos ir pasileido lėkti didžiausiu greičiu. Truputį atsipeikėjusi, prie pat stulpo sulėtino greitį. Jei dar kiek, būtų užsimušusi!

Daiva namo negrįžo. Nuvažiavo pas tėvus ir, viską jiems išpasakojusi, pareiškė, kad užves savo vyrui skrybų bylą.

Motina su gailėsčiu ir meile apkabino savo dukrą ir guodė ją.

— Julius, tik Julius kaltas! — šaukė ašarodama Daiva. — Jis sugriovė mano gyvenimą.

Iki šiol tylėjęs, tėvas rimtai prabilo:

— Ne vien Julius kaltas, bet ir tu. Esi didelė egoistė. Iš užsispyrimo išsižeidusi, nepasimatei su Tomu ir neleidai jam pasiaiškinti, apkaltinai jį ir jam parodei neapykantą. Galvojai tik apie save. Puolei į glėbį vėjavaiškiui vyrui, o dabar matai, kas įvyko? Po laiko, dukra, grįžki pas vyrą ir gyvenk. Nebandyk vėl vilioti Tomo.

— Nepriekaištauk, tėve, aš buvau Juliu įsimylėjusi ir širdies gilumoje jaučiausi lyg patenkinta, kad toji mergina suardė sužieduotuves. O dabar žinau, kad tik Tomas buvo mano laimė.

— Dabar ne laikas apie Tomą galvoti. Esi išteklėjusi. Vaziuok namo ir susitaisyk su vyru, — patarė motina.

Daiva pasijuto dar nelaimingesnė, nes jai atrodė, kad abu tėvai jos neatjaučia. Išvyko dar neramesnė, visiškai nenumanydama, ką toliau daryti.

Tamsi naktis nužengė į žemę. Užsidegė miesto žiburiai, o Daiva vis tebevažinėjo miesto gatvėmis, nerasdama nusiramimo. Ji neapkentė savo vyro ir pasiryžo nebegrįžti pas jį. Neapykanta ir keršto troškimas ją lyg ugnimi degino.

“Niekšas, niekšas!” kartojo daugelį kartų.

Buvo jau vidunaktis. Ji pasijuto rankoje belaikanti gautąją vizitinę kortelę ir ryžtingai pasuko to adreso link.

Netrukus Daiva paspaudė skambutį prie dr. Tomo Žiūraičio durų. Užsidegė lange ir koridoriuje šviesa. Atsidarė durys. Tarp jų pasirodė chalatu apsivilkęs Tomas. Pamatęs Davą, jis begaliniai nustebo ir didelis sumišimas apgaubė jo veidą.

— Išeik, Tomai. Nepajėgiu grįžti namo, — tyliai ištarė Daiva, tiesdama jį rankas.

— Negaliu, Daiva. Šiuo metu neįmanoma... Nesu vienas, — vos girdimai pasakė Tomas ir švelniai uždarė duris...

NAUJA KNYGELE LIETUVIŲ VAIKAMS

PR. NAUJOKAITIS

Milda Kvietytė (dviejų romanų autorės slapyvardis) mažiesiems lietuvių skaitytojams ir jų mamytėms padovanojo jau antrą pasakojimų ir vaizdėlių knygėlę PETELIŠKIŲ SALA. Pirmoji jos knygėlė KALNUOSE skaitytojų buvo labai palankiai sutikta. Antroji knygėlė patraukia ne tik pasakojimais, bet ir dailininkės Ados Korsakaitės-Sutkuvienės ryškių spalvų viršelių ir gausiomis tekstui priderintomis iliustracijomis.

“Peteliškių saloje” yra aštuoni kūrinėliai. Jų veiksmas vyksta dažniausiai miestiškoje namų aplinkoje: kambariuose, sodelyje, gatvėje prie namų, kartais parke. Esama ir fantastinio elemento: gyvuliai prakalba kaip žmonės. Iš lietuviškų pasakų autorė pasiskolina stebuklingą stalėlį, kurs paragintas pats užsitelia ir apsikrauna skaniais valgiais. Tas stalėlis paukščių pagalba nusiunčiamas vargstantiems lietuviams Sibiro tremtiniais. Vaikai erdvėje skrenda stebuklingu vežimėliu. Veikėjai yra geri, klusnūs vaikai, dažniausiai broliukas ir sesutė. Suprantama, kad veikia ir vaikų tėveliai, neapsicina ir be močiutės, be senelio. Įvykiai taip pat imami iš vaikų interesų rato: dovanėlės pirkimas tėvelio dienai, berniuko vardadienis, draugystė su prijaunkinta laukine antimi, benamio šuns globa. Gyvuliai yra ge-

raširdžiai, jie kiek galėdami padeda vaikams (laukinė antis, naras).

Didaktinis elementas autorės sumaniai įpinamas į pasakojimų turinį, lyg paslepiamas. Pati turiningiausia, spalvingiausia yra titulinė pasaka “Peteliškių sala”. Kasdieniškos aplinkos pasakojimai yra šaltesni. Pasakinis elementas juose, jei pasitaiko, atrodo kiek atitrūkęs, lyg nepakankamai suldyntas su realistine tikrove (šuns Dagio pasipasakojimas), psichologinių abejonių kelia dėdės Andriaus elgesys. Galima spėti, kad gausesnis fantastinis elementas išvestų autorę į platesnius pasakų akiračius. Vaikai mėgsta fantastinius pasakojimus. Toki kūriniai atliktų didelį auklėjamąjį vaidmenį: lavintų vaikų vaizduotę, žadintų kūrybiškumą.

Pasakojimų kalba lengva, trumpasakė, pasitenkinanti vaikiškos aplinkos nesudėtingu žodynu. Mažųjų mamytės turėtų pasidžiaugti šia nauja Mildos Kvietytės literatūrine dovanėle ir ją skaityti kartu su savo dukrytėmis ir sūneliais.

Milda Kvietytė, PETELIŠKIŲ SALA. Pasakos ir vaizdėliai vaikams. Iliustravo dail. Ada Korsakaitė-Sutkuvienė. 1979 m. išleido “Pasakų fondas” (6540 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629). Spausdino VI. Vijeikio spaustuvė. Knygelė turi 64 psl., kaina \$4.00.

Jaunoji E. Pakštaitė-Sakadolskienė vestuviniuose rūbuose (rūbus sukūrė ir išaudė A. Veselkienė)

VERTINGA PARODA

Š.m. sausio ir vasario mėn. Čikagos miesto senosios bibliotekos rūmų vestibiulyje buvo surengta jaunavedžių vestuvinių drabužių tarptautinė paroda, kurioje dalyvavo lietuviai, lenkai, italai, švedai ir žydai. Parodą aplankė labai daug žmonių, o ypač jaunimo, nes tuo laiku buvo uždarytos Čikagos valdžios mokyklos dėl mokytojų streiko.

Daugelio lankytojų dėmesį atkreipė lietuvių skyrius. Jame buvo išstatyti jaunosios drabužiai, kuriuos paskolino iš Čikagos jaunamartė Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė. Su tais drabužiais pasipuošusi, ji dar neseniai žengė su jaunučiu prie altoriaus. Drabužiai aukštaitiški ir nepaprastai gražūs. Jie yra balti su melsvom ir rausvom stilizuotom gėlelėm. Tarpais yra matoma jausta sidabrinio siūlo gija. Šiuos vestuvinius drabužius išaudė A. Veselkienė, o pasiuvo P. Vaitaitienė. Prie visko derinosi ilga eilė gintaro karolių, šviesi juosta, o taip pat baltų ramunių puokštė, surišta siaura juoste. Prie galvos karūnelės buvo prisegta lengva, labai plona audeklo, gana ilgoka skarelė, o viduje karūnelės žaliavo rūtų vainikėlis.

Jaunojo drabužiai irgi buvo nauji, suvalkietiški, gana tamsūs, daugiausia žalios spalvos. Atrodė, kad marškiniai pasiūti iš nebalintos drobės. Ypač labai išsiskyrė graži kaišytinė juosta. Jaunojo vestuvinius drabužius išaudė dail. A. Tamošaitienė. Mūsų vestuviniai drabužiai tikrai pasižymėjo savo naujumu, menišku raštų įvairumu ir spalvų derinimu.

Šalia jaunavedžių buvo pastatyta ir senoviška kraitinė skrynja, kurią padarė dail. A. Tamošaitis. Skrynja yra lygiai tokia pat, kaip ir senovėje geriausi kaimo meistrai padarydavo. Ji apkaustyta, su geležinėm rankenom galuose, rusvos spalvos, išmarginta gėlėmis ir paukščiukais. Rodos, tik atidengtum ir pažiūrėtum, kiek daug jaunosios kraičio ten yra sudėta.

Labai tinkami ir įdomūs dail. Z. Sodeikienės ir kt. įrėminti mūsų senoviškų vestuvinių apeigų aprašymai anglų kalba. Čia žiūrovai galėjo pasiskaityti apie piršlybas, sutartuves, mergvakarį, piršlio korimą ir t.t. Be to, dar buvo pastatyta gana didelė koplytėlė iš St. Balzeko muziejaus, o ant sienų pakabinti trys austi kilimėliai.

Kitų tautų drabužiai buvo labai seni. Pavyzdžiui, italų balto satino nuotakos suknia buvo pageltusi, visai nudėvėta ir raukšlėta. O žydų, atrodo, jau

Lietuviški tautiniai rūbai Čikagos parodoje (jaunosios — austi A. Veselkienės, jaunojo — austi A. Tamošaitienės)

PASKUTINĖ DIENA GIMNAZIJOJE

AURELIJA BALAŠAITIENĖ

Pagal visas nepriklausomos Lietuvos tradicijas tai buvo nuostabi, daug žadanti, duris į platų, dažnokai uždraustą, pasaulį atidaranti diena. 1940 metų birželio 15-ji diena buvo ne tik neįprastai šilta, bet nepaprastai turtinga savo plačiai išsiskleidusiomis kaštanų šakomis Kaštanų alėjoje, kuri, nuo gimnazijos kiemo atitverta senos akmeninės sienos, buvo romantiškų, nekaltų susitikimų, atodūsių, pasimatymų ir jaunatviško juoko slėptuvė. Visur buvo žalia, saulėta, vasariška.

Šiaulių Mergaičių Valstybinės Gimnazijos kieme senukas sargas, ant kiek paraudusios nosies galo pakabinęs siauruose, sidabriniuose rėmeliuose akinius, atsisagstęs mums niekada nesuprastos uniformos tamsiai mėlyno švarko viršutinės apikaklės sagas, pro seną kaštanų viršūnę stebėjo ryškiai mėlyną dangų.

„Graži jums diena, panelės“, su netikėtu ir neįprastu tonu nusišypsojo man ir mano draugei Janytei senukas, kurio rankose tūkstančius kartų skambėjęs senas gimnazijos varpelis tvarkė mūsų gimnazijos dienų gyvenimą. Daugiau jau to jis mums nedarys. Ir

pirmą kartą jis mus pavadino „panelėmis“.

Paskutinį kartą užsidedusios gimnazistiską uniformą, prie kurios taip keistai nesiderino įmantri, pačioje geriausioje kirpykloje padaryta šukuosena, mes staiga pajutome kažkokį nesuprantamą gaudulį, kurio mūsų jaunos širdys beveik nepažinojo ir nemokėjo suprasti. Ir atrodė, kad toji išsvajota atestatų įteikimo ir abiturientų balius diena slepia savyje kažkokią grėsmę.

Nuskubėjome į vidų, kur būriavosi mokytojai, mūsų abiturientės, tėvai ir giminės. Aš jutau įtempimą, nes buvau išrinkta abiturientų vardu pasakyti atsiveikimo kalbą. Nors gimnazijoje jau buvau pripratus viešai kalbėti, tačiau ta mintis, kad šį kartą kalbėsiu didelei grupei suaugusių, jų tarpe miesto burmistrui ir apskrities viršininkui, mane jaudino, nors pasirodžiusi buvau gerai. Mano rankoje nuo susijaudinimo prakaito drėko smulkiai surašytas lapelis su pagrindinėmis mano kalbos mintimis.

Pagaliau priartėjo dešimta valanda, iškilmų laikas. Pirmoje didelės gimnazijos salės sėdynių eilėje, tarp gar-

net ir sutrūniję. Jaunosios tamsiai raudono aksomo sijonas visai išplikęs. Mat, tuos drabužius žydai atvežė iš Kalifornijos Berkeley muziejaus.

Savotiški drabužiai buvo ir lenkų. Jaunosios liemenėlė apsiuvinėta įvairiais auksiniais ir šilkiniais kaspinėliais bei įvairių spalvų blizgančiais karoliukais. Ant galvos uždėta kaspinių suklostyta karūna, kurios viduje užkelta didelė popierinių gėlių puokštė. Jaunojo tautinė lenkų kepurė (konfederatka) papuošta irgi kaspinais ir net šešiomis ilgomis povergoms uodegos plunksnom.

Švedų nuotaka išsiskyrė iš kitų savo galvos papuošimu, kurį sudarė žalių lapų vainikas (lyg mirtų), o jo viduryje aukšta karūnėlė, padaryta iš paprastų šiaudų. Prie to vainiko dar prikabinas ir senų mežginių šalikas.

Labai gerai, kad mes kartais išeiname iš savo parapijos kiemo. Tegu pamato ir kitataučiai, kokie vertingi meno lobiai tebeglūdi mūsų tautoje. Tikrai daugelis lankytojų domėjosi visais lietuvių tautodailės darbais. Tad niekas iš mūsų ir neabejoja, kad kiekviena paroda garsina Lietuvos vardą kitataučių tarpe. Ne vienas sustojęs gal ir pagalvojo, kurgi yra ta Lietuva, kurios jaunavedžiai turi tokius gražius vestuvinius drabužius.

S. G.

bingų svečių ir direktorės, sėdėjome mes, abiturientės, kiekviena daugiau ar mažiau susikaupusi, tarsi staiga išsigandusios šio taip ilgai laukto, išsvajoto momento. Prsimenu trumpą ceremoniją, kurio metu žemesniųjų klasių seniūnės mus apdovanojo gėlių puokštėmis. Buvo sveikinimai ir muzika, pats atestatų ir dovanų įteikimas. Pagaliau atėjo mano eilė. Nežinau, ar mano kalba buvo gera, ar ne, tik prisimenu, kad visi ilgai plojo, o aš nuėjau nuo scenos susijaudinusi ir paraudusi, bandydama slėpti besiveržiančias ašaras.

Po to kalbėjo mūsų visų labai mylima gimnazijos direktorė . . .

Ir tai buvo žodžiai, kurie mums išaiškino tą nesuprantamą, intuityjoms iššauktą jausmą, slėgusį mane nuo pat ankstyvo ryto.

„ . . . Lietuvos vyriausybei įteiktas ultimatumas . . . Sovietų Sąjungos kariuomenė žygiuoja Lietuvos link, jau pasiekė Vilnių . . . ”

Prsimenu mūsų planus abiturientų baliui ir savo įmantrią, ilgą melsvo šilko suknelę, kabančią spintoje ir laukiančią šio vakaro . . . Abiturientų balius turėjo įvykti birželio 15 dienos

vakare Šiaulių Piliėčių klube . . . su šampanu, kalbomis, karišku orkestru . . .

Mokytoju kambary pasirašėme pažadą susitikti po dešimties metų . . .

Kai išėjome iš mūsų istorinės gimnazijos, kurioje 1918 metais siautė bermontininkai ir kurios didžiojoje sienoje kabėjo bronzinė lenta bermontijados tragedijai atžymėti, nebematėme saulėto dangaus ir nebesijuokėme, eidamos kaštanų alėja. Gatvėse buvo viduržemio nuotaika. Žmonės skubėjo į visas puses susirūpinusiais veidais, o niekada nematyti valkatos pasirodė paprastai labai gražioje Aušros alėjoje.

Susitarus su savo keliomis artimiausiomis klasės draugėmis, nutarėme susiburti mano bute ir klausyti radijo. Apie vidurdienį virš galvų su dideliu triukšmu skraidė lėktuvai, kurių žvilgančiuose kūnuose galima buvo matyti raudoną žvaigždę. Buvo ir šurpu, ir ne visai suprantama. Mano mintyse skubiai praskrido mano a.a. tėvelio pasakojimai apie gyvenimą Rusijoje revoliucijos metu, kur jis buvo užklyptas studijuojant Petrapilio universitete. "Ne, ne, dabar jau kiti laikai . . . tai ne kruvina revoliucija, reikalaujanti aukų. Tai tik . . . politinis nesusipratimas", raminau pati save. Radome jau į namus grįžusią mano mamytę, kuri atrodė labai susirūpinusi. "Mergaitės, su šia diena mūsų gyvenimas radikaliai pasikeis", kalbėjo ji į mūsų būrelį. "Laimingos esate, kad savo gražiausias jaunystės dienas, kurias paprastai apvainikuoja gimnazijos baigimas, praleidote nerūpestingoje laisvėje. Atminkit šią dieną". Jos balsas virpėjo, ir nuo jos žodžių kažkas labai skaudžiai įdūrė ir į mūsų jaunas širdis.

Klausėmės pranešimų per radiją. Prisimenu raminančius Kauno radiofono pranešimus, paskui staigų pasikeitimą, kitas mintis, sveikinimus, "išsilaisvinimo džiaugsmą". Ir siūbavo mūsų jaunos, bet giliai įsitvirtinusios sąvokos nuo neišprastos pataikūnų žodžių versmės.

Pamiršome apie abiturientų balių. Ir po šiai dienai nežinau, kas jame buvo . . . Tačiau jaunystė, kurios pagrindu yra viltis ir tikėjimas rytojumi, neleido mums su suaugusiais ilgiau sėdėti ir jaudintis. Būsimosios tikrovės šešėliai, taip tiksliai nuslėpti mūsų vyresniųjų, nepajėgė užgniaužti mūsų entuziazmo gyvenimui. Persirengusios į dailius "civilinius" kostiumėlius, apie kurių dėvėjimą svajojome, kai nebebus privaloma uniforma viešose vietose, kaip buvo griežtai prisi-

laikoma Šiauliuose, mes keturios išžygiavome į miestą su tikslu padaryti visa tai, kas mums, kaip gimnazistėms, buvo griežtai draudžiama. Lėktuvai skraidė virš mūsų galvų, bet barai buvo atidaryti ir juose svečių netrūko. Pakeliui į gimnaziją mus visada domino dailiai apšviestas Kunigaikščių baras. Alaus mes nemėgome, bet nutarėme būtinai įeiti į barą. Sustojusios ties durimis, už kurių girdėjosi vyrišku balsų ir radijo triukšmas, mes kiek delsėme, kol pagaliau aš pati pirmoji išdrįsau, ir mes keturios suėjome į vidų. Puikiai prisimenu nedidelius staliukus, ant kurių stovėjo dar neatimti tušti, baltos putelės žymėmis suteršti bokalai, Čekoslovakijos alaus gamyklos "Pilzeno" reklaminiai padėklėliai ir indukai su virtais, pilkais žirniukais. Prisimenu veidrodį, kuriame taip keistai atspindėjo mūsų smalsūs, jauni veideliai, padabinoti imantriomis šukuosenomis, kurios mus gerokai sendino ir darė vyresnėmis. Pačiame kampe pastebėjome ir keletą berniukų gimnazijos mokinių, kurie kalbėjosi garsiai, juokėsi. Pamatę mus, mostelėjo į mūsų pusę ir gėrė toliau. Susėdome prie staliuko pačiame baro vidury. Balta staltiesėle nešinas padavėjas mandagiai prisiartinio. "Kuo galiu panelėms patarnauti?", paklausė jis. Jo veido išraiškoje buvo paslėptas juokas. Aš manau, kad jis gerai suprato mūsų atsilankymo tikslą. Aš drąsiai visoms užsakiau "tamsaus" Pilzeno alaus po "mažą bokalą". Buvau girdėjusi, kad moterys mėgstancios tamsų alų . . . Mikliai visus bokalus per auseles su-

ėmęs vienoje rankoje, jis ties kiekviena iš mūsų pastatė po putojantį stiklą. Alaus spalva buvo gražiai rusva, kaip kava uždažytas vanduo su balta marių puta. Ragavome ir raškėmės, bet gerėme. Tuo tarpu mūsų draugai baro kampe, užsisakę dar po vieną, pareikalavo viso baro dėmesio: "Išgerkime dabar už laisvintojus . . ." Ir visi prapliupo juokais. Šalia durų sėdėjęs nepažįstamas vyras tyliai išėjo į gatvę . . .

Nuo neišprasto gėrimo svaigo mūsų jaunos galvos. Užkandusius žirniukų susimokėjome ir išsmukome į gatvę. "Nieko ypatingo bare", žegčiodama nutarė Janytė. "Argi mums vertėjo apie tuos kvailius barus svajoti?", pritarė Zulė.

Gatvėje buvo neišprastai didelis judėjimas ir didelis skaičius automobilių. "Eime iki bibliotekos", pasiūliau aš, prisimindama mūsų tradicinę susitikimų vietą. Ir taip visos keturios abiturientės, pirmą kartą legaliai atsigėrusios Kunigaikščių bare Pilzeno tamsaus alaus, nužygiavome Miesto bibliotekos link. Jautėmės kiek per daug išsipuošusios. Ant mano baltos siuvinėtos bluzelės žvilgėjo kryželis. Perėjome per gatvę ir atsidūrėme šalia Ligonų Kasos modernaus pastato, kuris stovėjo prieš impozantiškus banko rūmus. Ties banku stovėjo sovietiški tankai su automatišku kulkosvaidžių vamzdžiais, kurių vienas buvo nukreiptas į banką, o kiti į šaligatvius, į šaligatviais pasipylusią minią. Minioje buvo daug keistų "charakterių". Bijojome eiti toliau. Sustojome ir žiūrėjome į mongoliškos

N. MESKAUSKAITĖ

PAVASARIS

išvaizdos, geltonveidžius "tankistus" ir negalėjome suprasti, kam tie kulkosvaidžiai, kam tie tankai... Staiga iš minios prie mūsų prisitartino aukšta, stambi, susivėlusį moteris, kurios sutaršytus plaukus dengė ryškiai raudona skarelė. Ji išmeigė akis į mano kryželį. Aš instinktyviai rankomis jį bandžiau uždengti ir nusigrėžiau eiti atgal. Mano draugės stovėjo šalia manęs. Jų veideliai buvo išbalę. "Jūsų buržujiškos dienos pasibaigė", šaukė moteris, žiūrėdama į mane. "Ir tie prietariai, ir tie blizgučiai neilgai ant jūsų kabos". Jos aplaužytais nagais grubi ranka stumtelėjo mane. kažkas nukrito ant šaligatvio ir cinktelėjo. Girdėjau, kaip krito mano kryželis, nors gatvėje ir buvo didelis triukšmas, ir lėktuvai skraidė virš galvų... Man pavyko kryželį su nutrūkusia grandinėle pakelti...

Nuo tos dienos jau praėjo beveik keturios dešimtys metų. Tostą už "išlaisvintojus" gėręs draugas žuvo Gulage. Jis buvo suimtas dar tą pačią naktį. Viena mano suolo draugių Janytė, likusi Lietuvoje, išėjo drauge su partizanais į miškus. Jos lavonas buvo išstatytas vienoje turgavietėje daugelį dienų. Antroji, bėgdama nuo raudonojo siaubo, sudegė Leipcige bombardavimo metu. Verutė ir aš esame Amerikoje. O "išlaisvintojai", sumindę ir išdraskę mūsų gimtosios žemės dirvonus, žengia per žemynus ir toliau, niekieno nestabdomi, niekieno nesulaikomi...

Žiūriu aš į mūsų jaunąją kartą ir į savo vaikus, išaugusius laisvėje, taip, kaip ir aš, ir bijau, kad jie mano žodžiams netikės, kad ir juos kada nors, jei pasaulis nenubys ir nepakils į laisvės sargybą, ištiks toks pats benamių likimas. Bet kur tada jie besuras laisvus krantus, kurie juos priglaustų?

• MOTERYS PASAULYJE

VIII-sis Baltiečių Vakaras, Ottawa, Parlamento rūmai. Iš kairės: advokatė **Joana Kuraitė**, kuri labai aktyviai reiškiasi lietuviškoje veikloje, inž. **Juozas Danys**, žurnalistė **Rūta Šiulytė**, ir Kanados užsienių reikalų min. **Mark MacGuigan**. Baltiečių vakaro proga vyko paroda, kurioje buvo išstatytos skulpt. **J. Dagio** skulptūros.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos, New York klubas surengė tradicinę atvelykio popietę Kultūros židinyje, iš k.: M. Karečkienė, J. Veliūnienė, J. Gerdvilienė, R. Kundrotienė, E. Mickeliūnienė, V. Šližienė, E. Donohue, V. Šileikienė, A. Reivitenė, G. Kulpienė, S. Skobeikienė, M. Samatienė, J. Vytuvienė, B. Mikalauskienė, E. Lepeckienė, M. Klivečkienė, E. Treimonienė, V. Sutkuvienė, J. Banaitienė. Klubui vadovauja E. Donohue. L.M.K.F. klubai veikia įvairiose vietovėse ir reiškiasi visuomeniškoje-kultūrinėje veikloje.

• SVEIKATA

CHEMIKALŲ PALIESTAS MAISTAS

Dipl. chem. Jonas Prunskis

Šiuo laiku chemikalai maistą palietė labai plačiai. Juos vartoja įvairiai: spalvai, sulaikymui gedimo, kovai su parazitais, o ypač auginant vaisius bei daržoves, maisto konsistencijai bei nustatymui p H, t.y. rūkštingumui bei šarmingumui kontroliuoti ir daugelį kitų atvejų. Šiandien ūkininkui užauginti vaisiai, uogos bei daržovės be chemikalų yra beveik neįmanoma. Ūkininkas tiek USA, tiek Kanadoje purškia uogas, vaisius, o dažnai ir daržoves nuo įvairių parazitų. Jie purškia įvairiais chemikalais: pyrethrin, rotenone ir su kitais pavadinimais. Beveik visi purškimui naudojami chemikalai yra daugiau ar mažiau nuodingi, nes jei užmuša vabzdžius, lervas, amarą, tai ir žmogui nuodingi. Apipurkštų vaisių nuodingumas priklauso, kaip seniai vaisiai ar uogos purkšti, nes saulė, rasa, lietus bei oksidacija tų chemikalų nuodingumą mažina. Vartojant uogas, vaisius bei daržoves, visada reikia gerai nuplauti su šiltu arba drungnu vandeniu, o jeigu nori užtikrintai nuplauti chemikalus — vartok bėgantį arba keičiantį vandenį. Chemikalai naudojami dažymui apelsinų, greitfrutų, o kartais ir bulvių. Tie dažai dažniausiai nenuodingi, nes vaisių ir maisto dažus kontroliuoja valdžios agentūra, tačiau daug dažų yra iš akmens anglių dervos pagaminti ir aromatinių angliavandenių produktas, kas gali iššaukti vėžį. Dažyti vaisiai bei bulvės reikia nuplauti ir nulupti, o dažytas bulves nulupus virti. Agurkus bei kitas daržoves nuo gedimo apdengia riebaline medžiaga — vašku, tad nuplovus reikia odą nulupti. Vartok nebalintus (unbleached) miltus. Vokietijoje miltai baltinti iš viso uždrausta. Visada ir visur stenkis kuo mažiau priimti chemikalų, nors jie maiste kontroliuojami valdžios ir yra nustatyta, koks % galima chemikalų dėti, tačiau valdžios normos kartais apeinama. Reikia žinoti, kad chemikalai maiste gali būti ir nežalingi, tačiau žmogaus organizme, veikiant skrandžio rūkščiai bei kasos ir tulžies sekrecijoms gali pasigaminti kūne tokiie junginiai, kurie organizmui nepageidautini. Pvz. deguonis ir vandenilis yra dujos ir dega, o juos sujungus 1:2 gaunasi nedegantis vanduo, arba glicerinas, veikiant nitro junginiams,

Raš. Alė Rūta-Arbienė atidaro dail. Magdalenos B. Stankūnienės kūrybos parodą (Los Angeles, Tautiniai namai, 1979 m.). Šalia viešnių (ketvirtoji iš k.) stovi Dramos sambūrio rež. Dalila Mackalienė, dail. Magdalena B. Stankūnienė, (sėdi) muz. Giedrė Gutauskienė, raš. Alė Rūta ir kiti.

Balzeko kultūros muziejuje Čikagoje, savo šiaudinukų ornamentus demonstruoja N. Urbonienė (dešinėje), greta — muziejaus bendradarbė E. Livčinaitė. B.K. muziejuje dažnai vyksta įvairios parodos.

Birutė Šlepetytė-Venskuvienė š.m. kovo mėn. 25 d. dalyvavo tarptautiniam Vakarų Europos katalikių moterų suvažiavime-forume Briuselyje (Belgijoje), kur atstovavo Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungai. Forumo tema: "Krikščioniškos šeimos pareigos šių dienų pasaulyje". Suvažiavimą suorganizavo Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija (World Union of Catholic Women's Organizations).

Dr. Milda Danytė dėsčiusi anglų kalbą Toronto Universitete nuo 1973 iki 1975 m. (kaip asistentė) ir Universitete St. Anne, Nova Scotia nuo 1976 iki 1978 (kaip pilnateisė dėstytoja), rašo knygą apie lietuvių imigraciją ir iškūrimą Kanadoje. Šios rūšies istorinis veiklas visiems lietuviams yra labai reikšmingas, todėl turintieji istorinės medžiagos, dokumentų, fotografijų ir panašių informacijų apie lietuvių gyvenimą Kanadoje prašoma paskolinti ir pasiųsti autorei: Dr. Milda Danys, 1681 Ainsley Dr., Ottawa, Ont., Canada, K2C 0S8.

Aldona Biliūnienė, gyv. Miami, Floridoje reiškiasi jūros kriauklių kūryboje, gražiai padaro įvairias vazas, dėžutes, sienų dekoracijas ir t.t.

gaunama sprogstama medžiaga — dinamitas. Aš noriu šiais pavyzdžiais priminti, kad chemikalus sujungus gali gautis junginys su visai kitokiomis savybėmis. Taigi ir žmogaus organizme, priėmus nenuodingų chemikalų, gali susidaryti naujas junginys nepageidautinas žmogaus organizmui, todėl stenkis kuo mažiau gauti chemikalų. Visai išvengti jų negali, nes juos deda beveik visur. Sodoje ir kituose gėrimuose nuo gedimo deda sodium benzoate ar kitų, o kartais ir nudažo. Taigi gerk sodą nedažytą ir tik svečiuose, o namuose vartok gryną vandenį. Į mėsa, kad ji ne taip gestų ir atrodytų šviežia — raudona, deda nitrūtų. Valdžios agentūros nitrūtų kiekį apriboja, bet gamintojas kartais nudaugina. Žinok, kad mėsa virdamas nitrūtų kiekį mėsoje sumažinsi, nes dalis ištirpsta vandeny, o mėsa prisisiurbia vandens. Tačiau įeigu mėsa kepsi, tai nitrūtų kiekis mėsoje padidės: dalis mėsos vandens išgaruos ir mėsos svoris sumažės. Mėsą kepat temperatūra pakyla iki 300-400° Celsijaus, o prie tokio karščio mėsoje iš nitrūtų pasigamina amino ir amido junginiai, kurie dar tyrimų stadijoje, bet spėjama, kad tie junginiai vežį sukeliantieji. Tuo tarpu verdant mėsa, ji aukšto karščio nepasiekia ir amino bei amido junginių nepagamina. Iš to išeina, kad kumpis kept keptuvėje nepatartina ir virta mėsa nitrūtų atžvilgiu yra sveikesnė. Kai kas galvoja, kad nusipirkus paršą kaime ir pasiėmęs, nedėti nitrātų. Šitaip pavojus bus apskirsti viriais, trichinomis ir kitais parazitais, nes tada apeinama veterinarinė inspekcija. Be parazitų, dar gyvulys gali sirgti tbc, brucelozu ar kita apkr. liga.

O kaip su pienu? Pieninėse į pieną jokių chemikalų nededa, išskyrus vitamino D, kuris yra antirachitinis. Be to, pieninėse pieną pasterizuoja, kas užmuša arba susilpnina bakterijas esančias piene. Pasterizacija atliekama dideliuose pieno tankuose su dvigubomis sienelėmis ir leidžiant garus šildomas pienas 30 min. prie 62° Celsijaus, paskui staiga atvėsinaamas pakeičiant garus šaltu vandeniu, kas užmuša tbc ir kitas žalingas bakterijas. Todėl pieną pirkite iš krautuvų, nes atsivežtas iš kaimo jis bus nepasterizuotas, turės daugiau bakterijų ir vargu ar bus tokios švaros, kaip iš pienu. Pieninėse švarą prižiūri valdžios nuostatai ir jų žmonės. Pieninėse pieno riebalų globules sudaužo mašina, o toks pienas vad. homogenizuotas, t. y. laikant riebalai nenusistovi.

VIENA IŠ SENIAUSIŲ TIBETO MEDICINOS MOKYKLŲ

Aleksandra Vaisiūnienė

Šiaurės Indijoje, Himachal Pradesh apskrityje, Kangra slėnyje, yra kaimelis Mcleod Ganj vardu, dabartinė pagrindinė tikinčiųjų tibetiečių būstinė. Ten yra šiuo metu Dalai Lamos, vienuolių ir tikinčiųjų buveinė. Yra pastatytas vienuolynas, o apylinkėse ir kalnuose yra apsigyvenę palapinėse pabėgėliai tibetiečiai, kurie 1959 metais apleido savo tėvynę, kada Kinija nusprendė padaryti tą Tibeto dalį sava provincija. Šimtas tūkstančių tibetiečių pasitraukė anais metais iš savo tėvynės ir išsiskirstė po daugelį Šiaurės Indijos vietovių, ypač didelė dalis gyvena Nepalyje, Bhutan, Sikkim ir Šiaurės Indijoje. Sudarydami dar didesnę grupę, kuri šiuo metu gyvena Mcleod kaimelyje 2.000 metrų aukštumoje nuo jūros lygio, kalnuose. Šie bėgliai svajojo įkurti naują Lasą (buvusią tikinčiųjų buveinę Tibete), kurioje, žinoma, nebus tų pasakiško grožio pilių, Norbulenkos sodų, nei taip pat mediciniško vienuolyno Chakpori, bet ir čia turima kultūra, dėka kurios yra kovojama žmogaus egzistencijos išsilaikymui.

Mcleodo vienuolynas

Arti Mcleodo vingiuotas kelias apsupa vienuolyną, šventovę ir Dalai Lamos rezidenciją. Prie kelio sėdi rankų darbo dirbėjas tibetietis, kuris nuo saulės patekėjimo iki nusileidimo paties pastatytoje palapinėje prie nepakeliamo karščio, šalčio ir lietaus išpiaustinėja mažą peiliuku ir plaktuku akmenyje ar medyje seną tibetiečių maldą "Om Mani Padme Hum", kurią įsigiję maldininkai iškabinėja įvairiose gyvenvietėse. Maldininkai, praeidami pro jį, nusilenkia kelis kartus jam iki žemės. Jis tik kažką sumurmuliuoja praeiviams, o jo kūnas nesudaro reikšmės, nes jie gerbia jo sielą ir galvoja, kad jam mirus jo dvasia apsigyvens vėl kokios nors būtybės ar gyvulio asmenybėje, iki įgaus aukščiausią išitobulinimą, kuris galutinai tik tada atneš taiką ir atiras ramybę.

Vienuolynas yra pagrindinė ašis, apie kurią sukasi visas Mcleod gyvenimas. Svarbiausia vietovės dalis tai yra šventovė, kur kiekvieną rytą mel-

džiasi ir gieda vienuoliai. Vienuoliai atrodo visi vienodai, nes pas visus nuskustos galvos ir raudoni apdarai. Vienuolyne taip pat galima rasti įstojusių jaunuolių amerikiečių, europiečių ir kitų tautybių, kurie įstojo, kaip budistų vienuoliai, o kaikurie jau daug metų gyvena tame vienuolyne. Pačioje aukščiausioje vienuolyno vietovėje yra pritaisytas milžiniškas ratas, panašus į laivo vairą. Jie tą ratą vadiną gyvenimo ratu ir greta jo turi iškabinę Tibeto vėliavą. Didžioje šventovės maldų salėje yra paauksuota Budos ir Guru Padma Sambhava (senojo pranašo) statulos. Greta jų sidabrinuose induose įtaisytos lemputės, pripildytos alyvos, kurios dega, kaip amžinoji ugnis. Iš abiejų pusių ant sienų kabo "tankas" — seni paveiksai, išsiuvinėti jų dailininkų ant šilko medžiagų, neįvertinamos kainos meno dirbiniai, kurie šiandieną yra laikomi kaip užmirštas menas. Greta vienuolyno yra daugiaaukštis namas, kuriame gyvena ir diskutuoja vienuoliai mosikuodami rankomis teologines temas.

Dalai Lamos rezidencija

Vienuolyno šone, ant vieno iš pačių aukščiausių kalnagūbrių, su puikiu vaizdu į lygumas, slėnius ir kalnus yra jo šventenybės Tenzin Gyatso XIV Tibeto Dalai Lamos rezidencija, galbūt ir paskutiniojo Tibeto šventojo.

Pasikalbėjimas su gydytoju Dhonden, asmenišku daktaru Dalai Lamos

Tibetiečių visa gydymo medicina remiasi natūraliais augaliniais vaistais. Šis gydymo būdas jau siekia kelis šimtmečius atgal. Sakoma, kad tą pačią Acupuntūrą pasiėmė mongolai iš jų, pernešdami vėliau į Aziją. Kiniją, kur vėliau įgavo gydymo reikšmingumą. Pagal dokumentus VII šimtetyje buvo šių medicinos gydymo žinių pasikeitimas tarp: Kinijos, Indijos ir Persijos. Lasoje egzistavo du išgarsėję gydymo vienuolynai su mokyklomis Chapkori ir Menzekhan. Pirmoji mokykla jau funkcionavo nuo XII šimtmečio, bet tik išgarsėjo, kaip gydymo mokykla XV šimtetyje, kuriose mokėsi mokiniai iš viso Tibeto. 1959 metais kaikurie Lamos gydytojai išbėgo į Indiją, išsinešdami su savimi ir kaikuriuos gydymo slaptus metodus, kuriuos naudojo kadaise Tibeto medicinos mokykloje. 1961 metais patsai Dalai Lama Mcleod provincijoje ir vėl įsteigė gydymo punktą. Gydymo Centras šiandieną susideda iš dviejų dalių: diagnozės nustatymas ligonių ir tuo pačiu metu gydymas;

Siūlome paskaityti: Jaquelin Verett ir Jean Carper — Eating may be hazardous to your health — Anchor Press, Doubleday. — red.

antroji dalis susideda iš vaistų pagaminimo, nes tibetietis gydytojas yra vienu kartu ligos nustatytojas, gydytojas bei vaistų paruošėjas. Daugiausia vaistai yra pagaminami iš augalų šaknų, žiedų, lapų. Augalinių vaistų pagaminimas siekia iki 6.000 skirtingų žolių.

Pagal Yeshi Dhoden asmenišką Dailamų gydytojo pasisakymą, ankstyvesnio medicinos direktoriaus Tibete (pats aukščiausias titulas medicinoje), operuodavo žmones tik iki XIII šimtmečio, bet vėliau buvo panaikintos operacijos, įtakoję stipriai priešinusiai religijai. Ir tik pakutiniojo išgelbėjimo atveju galėdavo atidaryti žmogaus kūną. Pas juos tuo metu buvo laikomas pats geriausias chirurgas tas, kuris sugebėdavo išvengti operacijų natūraliu gydymo būdu, o kalbant apie žaizdų gydymą, jų nesusiūdavo, bet apspausdavo preciziškai žaizdų šonus gydančiųjų augalų lapais. Taip pat keistos buvo ir kraujo transfuzijos, kurios pas juos neegzistavo. Šiuo metu yra naudojami augalai, kurie pagamina naują kraują.

Gydytojas pagrindinai nustato diagnozę iš pulso ir akių, taip pat žiūri ir į rankas, kurios parodo viso organizmo veikimą. Specialistas rankų gydytojas gali nustatyti, iki kada ligonis sirgo, ką valgė ir gerė paskutiniu laiku. Tibetiečių medicina taip pat moko apie kvėpavimo kontrolę. Kvėpavimo pagalba galima išvengti daugelio ligų, žinant, kaip kvėpuojant galima nužeminti ir pakelti temperatūrą žmogaus organizme. Tarp naudojamų augalų yra augalai, su kuriais yra gydomas vėžys, ir kiti augalai, kurie išau-

gina plaukus, bet tas Tibeto gyventojams nesudaro svarbumo, nes daugumas jų vaikščioja nuskusta galva.

Kūne šviesos pasireiškimas

Kita tema, kuri egzistuoja Tibete, tai kūno šviesos pasikeitimas. Ryšys tarp kūno ir dvasios šviesos yra labai didelis. Žiūrėdami į žmogaus kūno pasikeitimo spalvą, kurią gali įmatyti tik zinovai, dažnai galima taip pat nustatyti ligos diagnozę. Ligą nustato anksčiau, negu ji dar yra pasireiškusi pas ligonį, ir tuo būdu gydo dar nesusirigus ligoniui.

McLeod "Centro Medico" lankymas

Šimtai tibetiečių ir vakariečių praeina per dieną "Centro Medico" ligoninę, ieškodami pagalbos savo ligų išgyjimams. Laboratorijoje nustatytos pilnos lentynos šimtais butelių, buteliukų, pastilėmis, tepalais ir kitomis gydymo priemonėmis. Su keistu jausmu žiūri vakarietis į tibetietį gydytoją, žinodamas, kad jis ne tik gali nustatyti esančią ligą, bet ir nustato tas ligas, kurių ligonis šiandieną dar nejaučia, bet liga jau formuojasi.

Tibetiečių šventės

Kas penkiolika dienų McLeod lomonie tibetiečiai švenčia pasilinksminimo šventes, kurias buvo įpratę anksčiau švęsti savo tėvynėje. Jau nuo pat ryto cina gražiausiai apsirengę tibetiečiai į slėnius. Slėniuose medžių šakas papuošia įvairių vėliavėlių spalvomis ir kiekvienoje vėliavėlėje yra įrašyta malda. Moterys pasipuošusios gintariniu karolių dideliais gabalais, o jų galvas puošia ilgi juodi plaukai, su-

pinti gražiai į kasas. Visos moterys nešasi mažus spalvotus medžiaginius maišius, kuriuose pilna maisto ir gėrimo.

Tikrai nepaprastai įdomūs tibetiečių gydymo metodai augaliniais vaistais. Viso vakarų pasaulio gydymosi sistema mums visiems gerai žinoma, bet labai mažai esame susipažinę su tolimųjų Azijos kraštų gydymu. Daugeliu atvejų jų maitinimosi ir gydymo supratimo sistema pralenkia vakarų pasaulio mediciną. Azijos kraštuose daugelis visai neserga tomis ligomis, nuo kurių pas mus miršta daug žmonių. Jų šūkis — "Vanduo, oras ir sveika mityba" atpalaiduoja nuo daugelio ligų bei susirgimų.

Gaila, kad vakarų kraštų mokslininkai, kurie dirbo medicinos labui, nesimetė ieškoti žmogaus gyvybės prailginimui vaistų augalinėje augmenijoje, bet ieškojo išganymo cheminėse substancijose. Gydantis augaliniais natūraliais vaistais ir maitinantis vegetariška mityba, žmonijai tikrai netektų tap greitai "atsisveikinti" su šiuo gražiu pasauliu.

(Pasinaudojau Ispanijoje — Madride išeinančiu žurnalu "Naturali Medicina").

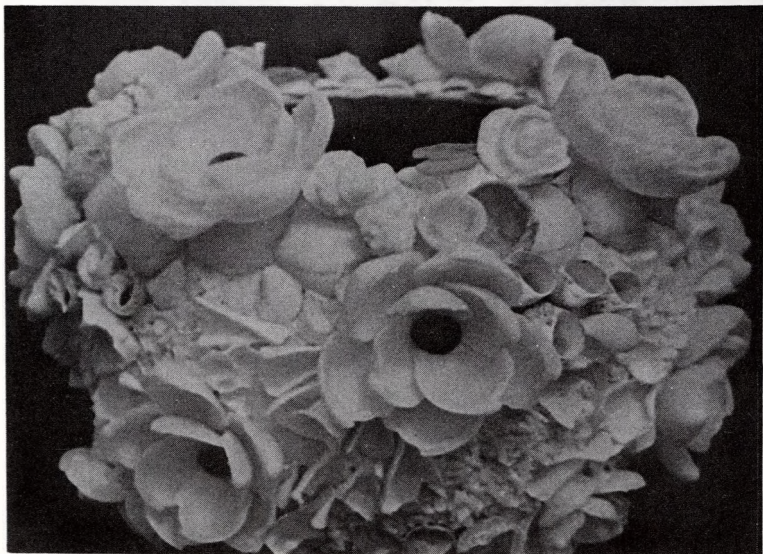
TIBETIEČIŲ VAISTAI

Unesco ekspedicija 1971 metais sudarė Tibeto vienuolyne molines lenteles su užrašais, darytas prieš 5 tūkstančius metų. Išvertus paaiškėjo, kad tai yra tibetiečių vaistai, tinkami ir šiems laikams.

Gera nuvalyti 350 gramų česnako, sutrinti mediniu šaukštu, gerai išplauti nepermatomą indą ir sudėti trintus česnakus; užpilti 96° stiprumo spiritu, gerai uždengti (sandariai) ir laikyti vėsioje ir tamsioje vietoje 10 dienų; mišinį išsunkti, supilti į tamsų (gerai išplautą) butelį, gerai užkišti ir dar palaikyti 3 dienas. Vartoti griežtai prisilaikant nustatytos tvarkos. Maišyti su ¼ puoduko šalto pieno. Pirmoji diena: **pusryčiams** — 1 lašas, **pietums** — 2 lašai, **vakarienei** — 3 lašai. Antroji diena: 4-5-6. Trečioji diena: 7-8-9. Ketvirtoji diena: 10-11-12. Penktoji diena: 13-14-15. Šeštoji diena: 15-14-13. Septintoji diena: 12-11-10. Aštuntoji diena: 9-8-7. Devintoji diena: 6-5-4. Dešimtoji diena: 3-2-1. Vienuoliktoji diena: 25-25-25. Toliau vartoti, kol mišinys pasibaigs, 3 kartus dienoje po 25 lašus. Gerti prieš valgį 20 min. Šis mišinys pagelbsti ir atšvarina organizmą, sulaiko arteriosklerozę, pagerina kraujo apytaką ir t.t. (atsiuntė B. Budzinauskienė).

ALDONA BILIŪNIENĖ

VAZA (kriauklės)

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURASKIENĖ

Avokadai su spanguolėmis

Avokado vaisius nuplauti, perpjauti išilgai pusiau ir išimti sėklą. Didesnę lėkštę iškloti salotu lapais ir sudėti avokadus. Salierų kotelius nuvalyti, nulupti ir smulkiai sukapti. Paimti dėžutę konservuotų spanguolių košės (jelled cranberry), sumaišyti su kapotais salierais ir pripildyti avokadų tuštumas.

Brakolių mišrainė

Brakolius nuvalyti, išvirti, atšaldyti ir sukapti (2 pd.). Kietai išvirti 4 kiaušinius, nulupti ir sukapti; 4 šl. smulkiai pjaustyto sūrio sumaišyti su norimu padažu; pridėti prieskonių ir sumaišyti su brakoliais ir kiaušiniais.

Baklažano ir kumpio apkepas

1 baklažanas (eggplant),
1 pd. kubeliais pjausyto virto kumpio,
1 pd. riekelėm pjausyto svogūno,
1 pd. riekelėm pjaustytų pomidorų,
1 pd. tarkuoto sūrio, druskos, pipirų,
"oregano", aliejaus.

Baklažana supjaustyti riekėm (nėlupti), iš abiejų pusių pakepinti aliejuje, įpilti vandens ir apie 5 min. troškinti. Visas kitas daržoves irgi kiek patroškinti, kad suminkštėtų. Apkepo formą patepti riebalais, dėti sluogsniais, pabarstyti prieskoniais, ant viršaus užberti sūrį ir kepti vidutinėje temperatūroje apie 40 min.

Kepti kimšti svogūnai

8 svogūnai,
1 šl. aliejaus,
½ sv. cukini — agurkų,
¼ sv. grybų,
1 kiaušinis,
½ pd. vištienos buljono,
druskos, pipirų,
1 pd. pomidorų padažo.

Svogūnus nulupti, nupjauti abu galus ir pavirinti sūdytame vandenyje apie 20 min. Atšaldyti ir su šaukšteliu išimti vidurius. Cukinius nulupti, grybus nuvalyti; į keptuvę įpilti aliejų, sudėti cukinius ir grybus, uždengti ir troškinti ant labai lengvos ugnies, pamaišyti mediniu šaukštu. Cukinius išplakti blenderyje, grybus sukapti ir viską sumaišyti su plaktu kiaušiniu. Svogūnų vidų patepti druska ir pipirais, prikimšti paruošta mase; sudėti į paruoštą kepimo formą, kad būtų vienas prie kito; užpilti vištienos buljonu ir kepti iki 425° įkaitintoje krosnyje apie 30 min. Išėmus sudėti į gražų indą ir ant viršaus užpilti pomidorų padažą. Tinka prie mėsų arba kaip užkandis.

Belgiški vafLIAI

½ pd. šilto vandens,
1 šl. cukraus,
1 pk. džiovintų mielių,
2½ pd. sijotų miltų,
¼ šl. druskos,
¼ šl. muškato riešuto (nutmeg),

2 pd. šilto pieno,
2 kiaušinio tryniai, išplakti,
½ pd. sviesto ar margarino, ištirpinto,
2 šl. vanilės ekstrakto,
2 kiaušinio baltymai.

Atmatuoti vandenį į didesnį indą. Įberti cukrų, pamaišyti, kad ištirptų; įberti miltus ir leisti pastovėti apie 10 minučių; išmaišyti ir sudėti visus produktus, paliekant tik baltymus. Viską gerai išplakti, kad masė būtų lygi. Uždengus vaškinio popieriu, padėti šiltoje vietoje, leisti masei pakilti, apie 30 minučių. Kiaušinio baltymus išplakti ir lengvai įmaišyti į pakilusią tešlą. Kepti vaflių keptuvėje, prie vidutinės kaitros. Duoti su sirupu ar vaisiu padažu.

Alaus vafLIAI

3 pd. sijotų miltų,
¼ šl. druskos,
3 pd. alaus,
½ pd. aliejaus,
2 kiaušiniai,
2 šl. vanilės ekstrakto,
1 šl. tarkuotos citrinos žievės,
1 šl. tarkuotos apelsino žievės.

Sumaišyti visus produktus išskyrus tarkuotas apelsino ir citrinos žievelės. Masę išplakti gerai, kad būtų lygi, įmaišyti tarkuotas žievelės ir uždengus vaškinio popieriu leisti pastovėti šiltesnėje vietoje apie porą valandų (alus pavaduoja miltus). Kepti karštoje vaflių keptuvėje. Duoti su plakta

J. ADAMONIS

PUODYNĖS

grietinėle ar ledais, papuošti braškių ar kitų uogų padažu.

Varškės "lasagne"

2 št. aliejaus,
1½ pd. smulkiai kapoto svogūno,
2 pd. šviežių, pjaustytų grybų,
14 oz. dėžutė pomidorų padažo (sauce),
5½ oz. dėžutė pomidorų pastos (paste),
2 pd. vandens,
1½ štl. druskos,
¾ štl. "oregano",
½ štl. "basil",
16 oz. "Lasagne" makaronų,
2 po 6 oz. pakeliai pjaustyto "mazzarella" sūrio,
2 pd. varškės.

Aliejų užkaitinti keptuvėje, sudėti kapotus svogūnus ir grybus. Greitai apkeptinti maišant (apie 3 minutes). Sudėti pomidorų padažą ir pastą, supilti vandenį ir prieskonius. Leisti pavirti ant lengvos ugnies apie 15 minučių. "Lasagne" makaronus išvirti pagal pakelio instrukcijas. Krosnį įkaitinti iki 375°F, kepimo formą (13" x 9" x 2") ištepti riebalais. "Mazzarella" sūrio riekelutes supjaustyti 1 inčo pločio skiautelėmis. Į paruoštą kepimui formą, įpilti pomidorų su grybais paruoštą padažą, kad plonai padengtų formos dugną. Uždėti sluogsnį virtų ir nusaustų "Lasagne" makaronų, išdėti ¼ varškės ir "Mazzarella" sūrio skiautelių, kartojant sudėti dar tris sluogsnius (taupant padažą, užpilimui ant viršaus). Kepti apie 40-45 minutes ar kol gerai pradės burbuliuoti. Išėmus leisti pastovėti keletą minučių, pjauti ketvirtiniais gabalais (maždaug 8 porcijos).

Cukinių pyragas

2 kiaušiniai,
¼ pd. skysto medaus,
½ pd. aliejaus,
1 pd. stambiai tarkuoto cukini (nelupto),
1 štl. tarkuotos citrinos žievelės,
½ pd. razinų,
½ pd. kapotų riešutų (walnuts),
1½ pd. miltų,
2 štl. kepimo miltelių,
½ štl. kepimo sodos,
½ štl. malto "ginger",
½ štl. druskos,
¼ štl. muškato riešuto (nutmeg).

Krosnies kaitra 375°F, formą (9" x 5" x 3") ištepti riebalais. Išplakti kiaušinius, pamažu įplakti medų ir aliejų, maišant sudėti cukinius, tarkuotą citrinos žievelę, razinas ir riešutus; likusius produktus persijoti ir nuolatos maišant sudėti į masę, masė turi būti

lygi; viską sudėti į paruoštą formą ir pirmas 5 minutes kepti prie didesnės kaitros, po to sumažinant kaitrą iki 350°F ir kepti apie 35 minutes ar kol ištrauktas pagaliukas bus sausas. Iškepus leisti pastovėti formoje apie 10 minučių, tada išversti ant grotelių. Atvėsus suvynioti į sidabrinį popierių ir laikyti šaltoje vietoje. Ilgai išsilaiko šviežias.

Braškių omletas

½-¾ pd. pjaustytų braškių,
citrinos sunkos ir cukraus pagal skonį,
1 št. ištirpinto sviesto,
3 kiaušiniai, gerai išplakti,
4 št. cukraus pudros,
kapotų migdolų.

Trečdalį braškių ištrinti su citrinos sunka ir cukrum, po to išmaišyti likusias braškes. Sviestą išleisti keptuvėje, išplakti kiaušinius su šakute, pridėti du šaukštelių cukraus pudros; pilti į keptuvę maišant su šakute kol pradės kepti. Nuolat judinant keptuvę dar leisti pakepti, bet kad neparuoduotų. Baigus kepti įdėti truputį braškių į centrą, ir pakreipus keptuvę, leisti omletui išslysti ant lėkštės. Uždėti likusias braškes ir apiberti migdolais ir cukraus pudra.

Obuoliai tešloje su alumi

2 sv. obuolių (virimo),
150 gr. miltų,
75 gr. šviesaus alaus,
¼ pd. vandens,
2 št. aliejaus,

2 kiaušinių baltymai,
50 g. cukraus,
100 g. riebalų kepimui,
50 g. cukraus pudros,
cinamono, citrinos sunkos.

Miltus, alų, vandenį ir druską gerai išplakti ir palaikyti šiltai apie 30 min.; į tešlą įpilti aliejų (2 št.), sudėti gerai išplaktus kiaušinių baltymus, viską gerai išmaišyti. Obuolius nuvalyti, nulupti, išimti sėklas ir supjaustyti skiltelėmis, pašlakstyti citrinos sunka, pabarstyti cukrumi ir palaikyti 15 min. Obuolių skilteles mirkyti paruoštoje tešloje ir kepti karštuose riebaluose, kol gražiai pageltonuos. Iškepus pabarstyti cukraus pudra. Tinka karšti ir šalti.

Obuoliai su užpilu

5-6 vienodo dydžio obuoliai,
½ pd. vandens,
citrinos sunkos,
100 g. cukraus,
2 pd. vanilinio padažo (pudingo) arba plaktos grietinės, riešutų, romo, razinų, vaisių papuošimui.

Obuolius nuvalyti, nulupti, išgręžti su peiliu sėklalīdznius ir sudėti į indą; vandenyje praskicsti citrinos sunką su cukrumi, užpilti ant obuolių, uždengti ir labai trumpai pakaitinti. Išgriebtus obuolius sudėti į stalo indą, į vidų įdėti kapotų riešutų, razinų ir pašlakstyti romu; užpilti vaniliniu padažu (pudingų) arba apdėti plakta grietinėle. Papuošti konservuotais vaisiais.

D. EIDUKAITĖ

KERAMIKINIAI INDAI

PAĖTIS BE IŠEITIES

Kas yra tas, kuris nemato jokios išeities iš susidariusios padėties? Ar tai yra jaunuolis, kurio sukurtos gyvenimo svajonės staiga sudužo, susidūrusios su kieta gyvenimo realybe? Ar gal tai jau pagyvenęs žmogus, kuris pailso, nesėkmingai kovodamas su gyvenimo kliūtimis? Ar gyvenimo realybė ir kliūtys yra tokios siaubingos, kad jos padaro gyvenimą nebemilą? Tat pasitaiko, kad pavargusio kūnu ir dvasia žmogaus mintys tampa beviltinomis, ir vidurnakčio tamsūs šešėliai apgaubia jo sielą. Dažniausiai tai įvyksta, kuomet kūnas valdo dvasią, o ne dvasia kūną.

Esti gyvenime momentų, kuomet nesėkmė aplanko tave. Ir juo didesnė ta nesėkmė ar nelaimė, ypač jei ji netikėta, juo greičiau ji tave išveda iš pusiausvyros. Jaunas, gražus žmogus, viską puikiai matęs bei girdęs ir viską normaliai jaučias, o sakosi esąs tiek nelaimingas, kad nebeįsivaizduoja gyvenimo tokioje be išeities padėtyje. Tai kaip su tais, kurie nebeįsivaizduoja ar nebegirdi, ar šiaip turi kuriuos kūno nebūvimus?

Naudok savo akis ir džiaukis matomumu galvodamas, kad gal už metų ar kitų gali jų netekti. Taigi vertink savo akis, kurios tau teikia nepalyginamai puikius paveikslus: ar saulėtekio bei saulėlydžio, ar nakties ramios mėnėsienos, ar vėjo judinamų medžio lapelių mirgėjimą, ar tokią mielą pievos žalumą. Aklam viskas tamsu; jam belieka naudotis tik klausos ar palytėjimu. Naudok savo klausą. Džiaukis galvodamas, kad gal netrukus jos neteksi ir gal tik tuomet pilnai įvertinsi linksmą miško paukštelio čiulbėjimą, arba dangiško grožio muzikos balsus, ar dainos bei giesmės švelnų skambėjimą. Kurčiam visur ir visuomet amžina šurpi tyła. Brangūs ir vertingi yra ir kiti trys pajautimai: uoslės, skonio ir palietimo.

Gyvename tarp šviesos (diena) ir tamsos (naktis). Guldami prašome gerą Dievulio, kad užmigdami neužmigtume amžinu miegu, o kad išbustumės pailsėję ir galėtumėm vėl pajusti ir grožėtis bei įvertinti tą neišpasakytai įvairų ir mielą mūsų žemės pasaulį. Su ryto saulės spinduliais

mums atnešama šviesa bei šiluma, linksmas juokas, meilė ir nesuvaldomas noras veikti bei praleisti laiką ne vien savišaukiamam jo išnaudojimui, bet meilei ir pagalbai artimiesiems, pagalbos reikalingiems. O jau kai ateis tokia naktis, kuri amžinai užsitęs (ką vadiname mirtimi), tai kad tas mūsų amžinas miegas būtų ramus, nes savo palaiminga veikla būsime atlikę meilės ir taikos uždavinį, net gal esant gana audringam gyvenimo bėgiui.

Visi nori gyventi: ir tas aklas, ir tas kurčias, ir net tas paraližuotas, metų metus gulįs patale. O štai jaunam ir sveikam jau „nusibodę“ gyventi. Kodėl gi tokiam susidaro padėtis be išeities? Yra sekmadieniais transliuojamos pamaldos evangelikams (ten lankosi visų tikėjamų žmonės) 10 val. ryto per televizijos 12 kanalą ir vadinasi „Hour of Power“. Pamaldas praveda kunigas Robert Schuller, olandų kilmės, iš Garden Grove, California. Jis tvirtina, kad kas savaitę išgelbėjęs (žinoma, jo štabas) vidutiniškai po 2 asmenis, kurie esą priešė gyvenimo liepto galą ir kuriems iki nepakenčiamumo nusibodęs ir apkaręs gyvenimas. Tai kandidatai į savižudžius, ir jis tokių per metus išgelbėjęs virš 100. Jis tokiems nusiminėliams beviltingiems pataria bet kurią valandą (dieną ar naktį) paskambinti (collect) telefonu į jo įstaigą (714 — New Hope — 714-639-4673), ir jis pasiima tokį asmenį išgelbėti ir įkvėpt jo gyvenimam viltینگumą, tikslingumą, net grąžinti jam saviimi pasitikėjimą bei gyvenimo grožio įvertinimą. Jis padeda asmeniui, atsidūrusiam bet kurioje keblioje, be išeities (net finansinėje) sunkioje gyvenimo padėtyje.

Arba štai „Draugo“ 1977 m. atkarpoje yra aprašytas gyvenimas ir savi-jauta jauno, iš Vietnamo grįžusio kareivio, kuris buvo sužeistas ir neteko abiejų rankų ir kojų. Ar tai ne stebuklas, kad ir tokių žmogų galima įtikinti, kad verta gyventi, ir taip su-tvarkyti, kad jis ir mokslus baigia, ir šeimą sukuria, ir susilaukia poros vaikų?

Gyvenimas pateikia daug problemų ir kliūčių, kurias nugalinti įgyjama patyrimo. Bet kuriom gyvenimo staigmenom turime būti pasiruošę, kad lengviau galėtumėm grįžti į dvasinę pusiausvyrą po bet kurios nelaimės ar nuostolio. Ypač jei staigiai netenkame kurio artimo asmens, pvz. jauno, meiliai užauginto savo šeimos nario arba gyvenimo partnerio, kurį mylėjome ir supratome. Juk siaubas ima net apie tai galvojus: netekti gyve-

nimo draugo, su kuriuo daug metų kartu gyventa. Atsiradusi tuštuma namuose, o negailestingoji vienvė yra tikrai tragiška. Tokia padėtis gali kaitaliam atrodyti esanti be išeities.

Bet nusiminimas, arba desperacija, nieko pozityvaus neduoda. Suprasti juk reikia, kad iškeliavęs anapus ilsis ramybėje, o gyvenantis turi sutikti su tuo, ką jam gyvenimas pateikia. Juk gyvenimo prasmę ir sudaro tai, kad mes sugebame mylėti gyvenimą ir įvertinti viską, ką pajėgiame savo pajautimais aprėpti, o ypač dar, jei pajėgiame kitam, silpnesniam ar nelaimės ištiktam padėti. Niekuomet nesti tavo padėtis be išeities arba absoliučiai bloga, nes atsisiras gyvenime asmenų, kurių likimas daug blogesnis, ir šiltas džiaugsmas pripildys tavo krūtinę, jei tu savo prisilėgtam, blogesnės lemties broliui ar sesei pagelbėsi. Nebūtinai ta pagalba turi būti piniginė. Geras, šiltas paguodos žodis, atsilankant pas nelaimės ar amžiaus naštos prisilėgtą esti net daug vertingesnis už materialinę pagalbą.

Nėra tokios amžiaus ribos arba tokios keblios padėtis, kad nebūtų vilties rasti išeitį arba kelią padėčiai pagerinti. Ne gausybė pinigų ar grožybės rezidencijos, ar bet kuri aukšta visuomenėje padėtis sudaro pagrindą vidujiniam pasitenkinimui bei tikriau gyvenimo džiaugsmui. Kai pagelbėjau visa vasarą netolima kaimynui, tai jo žmona ir klausia mane rudenį: „Kuomi ir kuomet mes galėtumėm tau atsilyginti“. Gi juokaudamas atsakiau: „Trečią dieną po mirties“. Juo daugiau turėsi prisiminimų savo nesavanaudiškos veiklos (taigi dvasinių kreditų), juo lengviau bus tau pačiam. Kaip tas garsus romėnų poetas Horacijus pratarė savo hegzametrinėse eilėse, kad jis ne visas mirs, bet jo didesnė dalis liks nemirtinga tol, kol jo viengėčiai gyvens ir jį minės, tai yra jo puikios eiles. Jau 2000 metų nuo poeto Horacijaus mirties, o kiek daug žmonių yra išmokę jo eiles, kuriomis jis tikrai tapo nemirtingas.

Pasiruošk blogiausiam gyvenimo įvykiui ar nelaimei, ir ji netaps padėtimi be išeities. Kad ir kaip keblumai ar rūpesčiai apsuptu tave, bet neturi palūžti atsimindamas, kad gyvybė yra aukščiausia vertybė, kurią nutraukti jokiais atvejais nėra pateisinama. Tad šalin nusiminimas ir visos neigiamos mintys! Pats jau pajautimas gyvastingumo yra tokia aukšta vertybė, kad ji turi sukelti saviimi pasitikėjimą, o tai pagelbės tau rasti išeitį iš menamos padėties be išeities.

J. Valiūnas

DRAMOS KONKURSAS PRATESIAMAS

Vertinimo komisijai siūlant, JAV LB Kultūros Tarybos skelbtojo dramos konkurso terminas pratęsiamas iki 1981 m. kovo 1 d. Premijos dydis — tūkstantis penki šimtai dolerių (1500). Jei būtų gautas ne vienas premijuotinas veikalas, Kultūros Taryba skirtų ir antrąją premiją tūkstančio (1000) dolerių dydžio. Premijos nebus skaldomos.

Vertinimo komisija: Jurgis Blekaitis — pirmininkas, Antanas Vaičiulaitis, Alf. Nyka Niliūnas, Kazys Almenas ir akt. Juozas Palubinskas.

Parenkant veikalą premijai bus atsižvelgiama į jo literatūrinę ir teatrinę vertę bei į tinkamumą išveivijos teatrams.

Konkursui atsiųstieji kūriniai negali būti niekur nei ištisai, nei dalimis spausdinti. Rankraščiai rašomi mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant voko, į kurį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefono numeris. Nelaimėjusių autorių vokai nebus atidaromi. Rankraščiai siunčiami šiuo adresu: Antanas Vaičiulaitis, 9307 Chantre Dr., Bethesda, Md. 20014. (301) 530-6276.

* * *

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS LITERATŪROS PREMIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba, Krašto Valdybai pritarė, savo 1980 m. balandžio mėn. 9 dienos posėdy nutarė įsteigti Lietuvių Bendruomenės Literatūros Premiją. Premijos dydis — trys tūkstančiai dolerių. Premijos sąlygos sutartos su Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba.

Pirma. Premija skiriama tik atsižvelgiant į svarstomojo kūrinio vertę.

Antra. Lygiomis teisėmis su spausdintaisiais veikalais premijuotini ir rankraščiai.

Trečia. Premija skiriama už geriausiai įsvarstomųjų metų grožinės literatūros kūrinį arba už lituanistinės tematikos humanitarinio turinio mokslo veikalą.

Ketvirta. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data — gruodžio 31-oji diena.

Penkta. Premijos komisiją sudaro trys Kultūros Tarybos skirti nariai ir du Rašytojų Draugijos atstovai (nebūtinai Draugijos nariai).

Šių metų vertinimo komisijos sudėtis bus paskelbta vėliau.

Informacijų premijos klausimu kreiptis į JAV LB KT vicepirmininką Viktorą Mariūną adresu: 1994 Beverly Hills Dr., Richmond Hts, Ohio 44143. Tel.: 1-216-481-4534.

• Atsiųsta paminėti

Išėivė — Marija Aukštaitė; autobiografiniai išgyvenimai besikuriant Kanadoje, pirmoji dalis; **dail. Jurgis Juodis;** 265 psl., kaina \$6.00; gaudama pas knygų platintojus.

Pracitis kalba — Zenonas Ignonis; dienoraštiniai užrašai, Gudija 1941-1944; 286 psl., kaina nepažymėta; viršelis — **dail. P. Jurkaus.**

Vinco Mazurkevičiaus romanas — Albinas Baranauskas; išleido Lietuviškos Knygos Klubas; viršelis ir ap-lankas — **Petras Aleksa;** 280 psl., kaina — \$6.00.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, vyr. red. R. Sakadolskis; prenumerata metams — \$6.00; redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, USA. Tel. (312) 778-2200.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, USA; prenumerata metams — \$15.00.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Sersers, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A. 06260.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio-patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O.F.M.; metinė prenumerata — \$4.00; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, USA.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, SDB; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Technikos žodis — A. L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, USA; prenumerata metams \$6.00.

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, USA.

Skautų Aidas — jaunimo žurnalas — oficialus Lietuvių Skautų S-gos organas; vyr. redaktorė — v.s. S. Jėlionienė, 6111 So. California Ave., Chicago, Ill., 60629; administratorius — s. A. Orentas, 6842 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629; mėnesinis — iliustruotas leidinys (išskiriant liepos ir rugpjūčio mėn.); prenumerata metams — \$5.00.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — Petras Maldeikis; red. adresas: 117 Sunset Drive, Hot Springs, Arkansas, USA, 71901; vieno numerio kaina — \$3.00; administracija: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., USA, 60629.

Naujoji Viltis — politikos ir kultūros žurnalas; redaktorius — Aleksas Laikūnas; administratorius — B. Kasakaitis; 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill., USA 60629; vieno numerio kaina — \$4.00; leidžia LSTK Neo-Lithuania ir ALTS.

Švietimo Gairės — Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; prenumerata metams — \$3.00.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remekis, B. Vaškėlis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A. 60629.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, SDB; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata metams — \$9.00